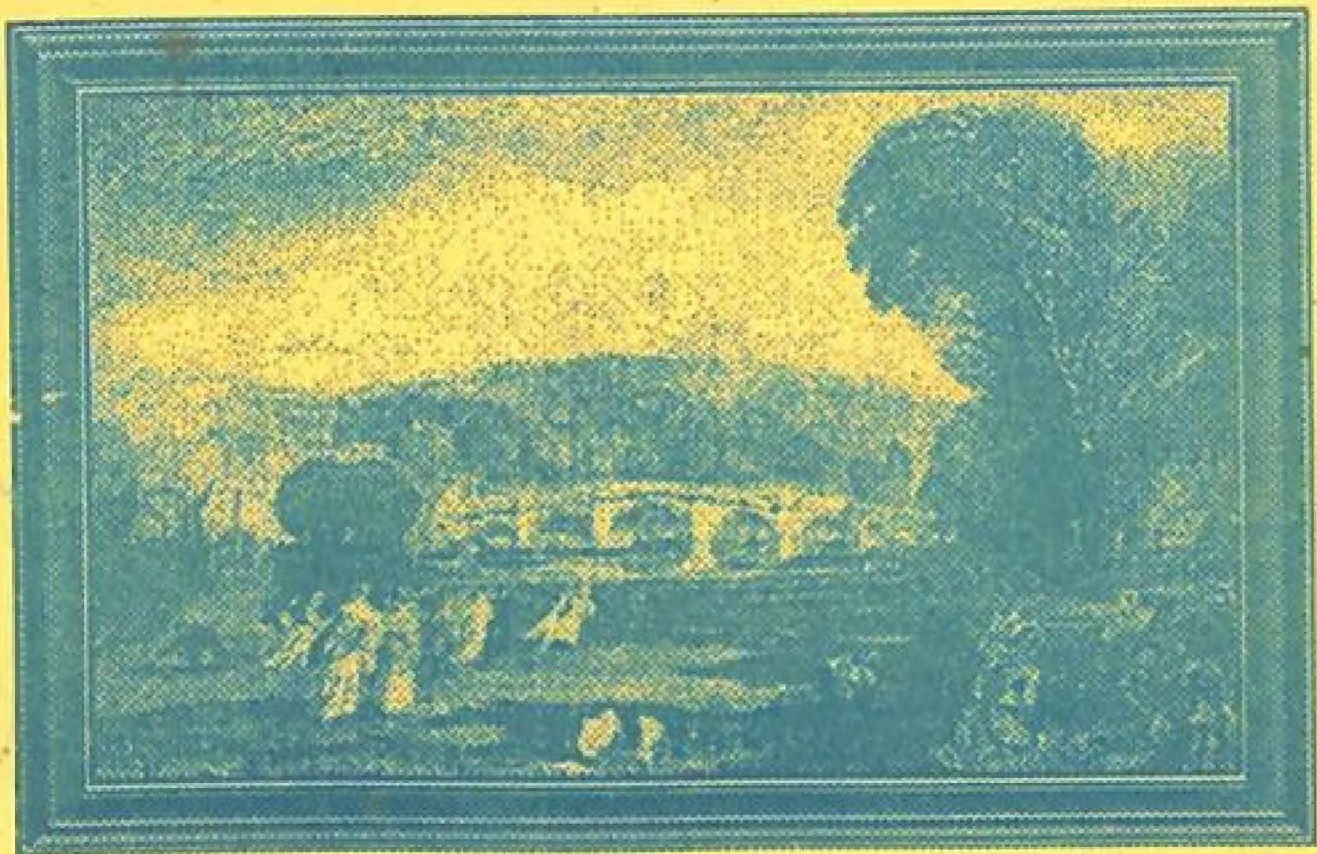

11365

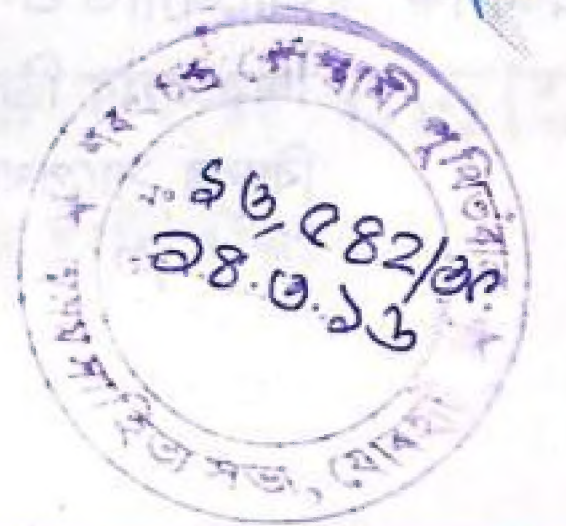
এজাক বীভৎস ঘটনা

- প্রশান্ত চাৰিঙীয়া

11365

প্রজাবিভূষণ

প্রশান্ত চাবিঙ্গীয়া

২১৫১১
Ajak Bibhatcha Batah

A Collection of Poems composed by - Prasanta Charingia, Sapekhati.

প্রকাশক : শ্রীজ্যোতি প্রসাদ গগৈ

শিৱসাগৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ মৌজন্যত
বিহুৱৰ, সাপেখাটি

বেটুপাত অঙ্কন - শ্রীজ্যোতি প্রসাদ গগৈ

প্রথম সংস্কৰণ : জানুৱাৰী, ২০০১ চন

মূল্য : ৪৯.৫০ টকা

মুদ্রণত : ৰূপবাণী অফছেট প্ৰেছ, গোলাঘাট।

এজাক বিভৎস বতাহ

প্রশান্ত চাৰিঙীয়া

শিৱসাগৰ জিলা সাহিত্য সভা

হাতত হস্তচী কাৰ্ত্তৱ

সাহিত্যিক জগৎ

হাতত হস্তচী কাৰ্ত্তৱ

উৎসৰ্গ

কমল চাৰিঙীয়া

(জন্ম - ১৯০৮)

(মৃত্যু - ১৯৯৩)

যিয়ে মোক আদিতেই হাতত পেঞ্চিল লোৱাই,
স্বৰব্যাঞ্জনৰ বেখা শিকাইছিল মৰমেৰে,
যাৰ মৰম আৰু প্ৰেৰণাৰ ফলত,
আজিও হৃদয়ৰ অন্তঃসলিলা হৈ বয়,
যাৰ হাতত এই পুষ্পাঞ্জলি,
নিজহাতে তুলি দিব পৰাহ'লে
হৃদয় বঙেৰে ওপচি পৰিলেহেঁতেন ;
আদিতেই মনকৰণিত পাহিমেলা -
পুৰতিৰ ফুলপাহি
পূজনীয়-
ককাদেউতাৰ স্মৃতিত,
সম্পন্ন কৰিলোঁ ।

(1966 - 1975)

[illegible]

প্রশান্ত চাৰিঙীয়াৰ বাসন্তৰটা কবিতাৰ পাণ্ডুলিপি এটিত চকুফুৰাই চাই এটি মন্তব্য দিয়াৰ বাবে তেওঁ অনুৰোধ কৰিলে । চকুফুৰাই চাই ভাৱ হ'ল প্রশান্তৰ এটি সংবেদনশীল কবি-মন আছে । তাৰেই প্ৰকাশ ঘটিছে মানুহৰ প্ৰতি অনুভৱ কৰা তেওঁৰ সৰুদয় মনস্তত্ত্বৰ মাজত । মানুহৰ পৃথিৱীত মানুহৰ দানৱীয় ৰূপ দেখি প্রশান্তৰ কবি-মন উদ্ভিগ্ন আৰু ক্ৰুদ্ধও হৈছে ।

কবিতা হ'ল অন্তৰৰ অনুভূতিৰ ব্যঞ্জনাঙ্গীপ্ত বাণীৰূপ । প্রশান্তৰ ৰচনাত
 অন্তৰৰ অনুভূতিৰ ভেটি ঠিকেই আছে ; ব্যঞ্জনাঙ্গীপ্ততা আহৰণৰ যত্নও আছে ।
 ব্যঞ্জনাই ৰচনাক আপোনা-আপোনি মিতবাক কৰি তুলিব । আশাকৰোঁ প্রশান্তৰ
 অবিৰত সাধনাই তেওঁৰ সিদ্ধিলাভ সম্ভৱ কৰি তুলিব । প্রশান্তলৈ জনালোঁ সন্মুখ
 শুভেচ্ছা ।

ডিব্রুগড় (ড০ নগেন শইকীয়া)

৮ ছেপ্তেম্বৰ, ২০০০

পাতনি

প্ৰশান্ত চাৰিঙীয়াৰ 'এজাক বীভৎস বতাহ' নামৰ কাব্যসংকলনটিৰ পাণ্ডুলিপি পঢ়ি চালোঁ। সংকলনটোৰ বাসন্ত্যটো কবিতাৰ ভিতৰত বেছিভাগৰে বিষয় মূলতঃ প্ৰেম, এটা কথা সহজেই চকুত পৰে যে প্ৰশান্তই দেশীবিদেশী কবিতা পঢ়ি নিজে কবিতাৰ জগতত প্ৰৱেশৰ প্ৰয়াস কৰিছে। অসমৰ কেবাজনো নতুন কবিয়ে (নবকান্ত বৰুৱা, হেম বৰুৱা আদি) ইংৰাজী কাব্যপংক্তিৰে অসমীয়া কবিতা আবাস্ত কৰাৰ বিশেষ শৈলী প্ৰয়োগ কৰিছিল, আমাৰ ডেকা কবিয়েও এই সংকলনটিত ইংৰাজ, মাৰ্কিন আদি তেওঁৰ প্ৰিয়-প্ৰসিদ্ধ কবিৰ চৌকিশটা পংক্তি ব্যৱহাৰ কৰিছে।

অকল প্ৰেমৰ কথাই নহয়, সমকালৰ আশাহীন, ভয়ংকৰ, অন্ধকাৰ ছবিখনো কবিয়ে লক্ষ্য নকৰাকৈ থকা নাই, সংকলনটোৰ নামাকৰণে তাৰেই ইংগিত ৰহন কৰে। কাৰ্গিল সম্পৰ্কেও একাধিক কবিতা সংকলনটিত আছে, সিবোৰত একালে যুদ্ধৰ বিতৰ্কিতা, আনহাতে প্ৰেমৰ গুঞ্জন অনুভৱ কৰিব পাৰি। সময়ৰ অনুভৱ তেওঁ ঠিকেই কৰিছে, আচলতে প্ৰতিটো কবিতাই বাস্তৱ জগত আৰু জীৱনৰ প্ৰতি সহবেদনশীল অনুভৱেৰে ভিত্তি আছে। চাহজনজাতিৰ জীৱনো কবিৰ দৃষ্টিপটৰদ্বাৰা উপেক্ষিত হোৱা নাই। কবিতাকেইটা যথা 'এবাৰ সেই বাটেদি গ'লৈ', 'এপাহি নীলিমা ফুল' আদিত চাহজনজাতিৰ প্ৰতি গভীৰ আন্তৰিকতাৰ প্ৰতিফলন ঘটিছে।

উদীয়মান কবিকৰূপে কবিতাৰ অন্তৰংগ জগতত সোমাবলৈ কিছু সময় লাগিব, তথাপি কেতবোৰ পংক্তিৰ মনোজ্ঞ চয়ন (যথা : নীলপৰ্বত বাসিনীক পাবৰ বাবে নবকাসুৰৰ তেজত জুই স্থলিছিল) মন কৰিব লগীয়া।

প্ৰশান্তৰ কবিতাৰ সাধনা গভীৰৰ পৰা গভীৰতৰ হওক, তাকে কামনা কৰিছোঁ।

জয়সাগৰ

২৩/৮/২০০০

ড° কৃষ্ণ কুমাৰ মিশ্ৰ

(ড° কৃষ্ণ কুমাৰ মিশ্ৰ)

জয়সাগৰ

দুশাৰীমান

জীৱনটোনো কি, তাকে জুখি চাবৰ বাবেইনেকি অজানিতে এদিন সাহিত্যৰ জগতত প্ৰবেশ কৰিলোঁ, জনা নাছিলোঁ সাহিত্য কি বস্তু, পঢ়ি ভাল লাগিছিল, বাস্তৱজীৱনৰ সুখদুখ বিবহ বিচ্ছেদৰ বৰ্ণনাই মন কাঢ়ি নিছিল। তাতে বাস্তৱ জীৱনৰ বহু তিক্ত অভিজ্ঞতাই অনুভূতিত কঠোৰ আঁচ টানিলে। সেইবোৰকে সাহিত্যত বিচাৰি পাইছিলোঁ, আৰু সেয়ে আছিল সাহিত্য পঢ়াৰ আকৰ্ষণ। জীৱনক বাদ দি সাহিত্য হ'ব নোৱাৰে, এই জীৱনক নানান পৰিবেশত নানান দৃষ্টিৰে ফঁহিয়াই চাব ধৰিলোঁ, নাজানোঁ কবিতাবোৰত এই জীৱননজীজ্ঞাসা কিমান গভীৰৰূপে ৰূপায়িত হৈছে; সমাজজীৱন, ব্যক্তিজীৱনৰ কষ্ট, ঘাত প্ৰতিঘাত এইবোৰে কেতিয়াবা মনন জগতত গভীৰ আঁচ টানে, আৰু তেতিয়াই মন কোনোবা এখন স্বপ্নীল জগতলৈ উৰা মাৰে, বোধহয় এই অনুভৱতে সৃষ্টি হয় সাহিত্যৰ! নাজানোঁ, কিমান সাৰ্থকভাৱে সেই অনুভৱ কবিতাবোৰত প্ৰতিফলিত হৈছে, আৰু যদি পৰা নাই নিজৰে অক্ষমতাৰ ওচৰত নতি স্বীকাৰ কৰিছোঁ। প্ৰায়ভাগ কবিতাবে ৰচনাকাল নিৰালম্বৰ মাজভাগ, ঠিক কবিতা হিচাপে নাছিল, আচলতে কবিতা লিখিম বুলি ভবা নাছিলোঁ, কিছুমান বিশেষ বিশেষ পৰিস্থিতিত মননজগতত উদ্বেক ঘটা ভাৱৰ আমনিৰ বাবে দুই এটুকুৰা ভাৱ টুকি ৰাখিছিলোঁ আৰু কেতিয়াবা টুকি ৰখাৰ অভাৱত বহু ভাৱৰ টুকুৰা হেৰায়ো গ'ল। যিকোনো টুকিল, অনুভৱৰ ৰং সানিবৰ যত্ন কৰোঁ। কিন্তু পাঠ্যপুথিৰ বোজা আৰু অন্যান্য অসুবিধাত সেইবোৰত আৰু চকুদিয়া নহ'লে। কোনোবা এদিন হতাতে দেখিছিলোঁ, ফটা কাগজত দুশাৰীমান, অনুভৱ হ'ল, কবিতায়েতো জীৱনৰ কথা ক'ব পাৰে আৰু শতিকাৰ বিভিন্ন মূহুৰ্তক কবিতাবে ফ্ৰেম বন্ধি যাব ধৰিলোঁ। আৰু বাসন্ত্যটো কবিতাবে এই ক্ষুদ্ৰ সংকলনটি লিখি অটাই মই লিখি পেলাইছিলোঁ : 'চাবলৈ গ'লে কবিতাৰ ভাৱ ভাষা তেনেই সাধাৰণ হ'ব পাৰে, কিন্তু সেই সাধাৰণ ভাৱ ভাষাকণকে শৃংখলাবদ্ধভাৱে সজাবলৈ অধ্যৱসায় আৰু কৰ্মৰ নিতান্তই আৱশ্যক। হৃদয়ৰ অভ্যন্তৰৰ স্বতঃস্ফূৰ্ত প্ৰকাশ নহ'লে সেই অনুভৱেও উত্তাপ কঢ়িয়াই আনিব নোৱাৰে।'

গৱেষণা তত্ত্বাৱধায়ক ড° কৃষ্ণ শিৱ ছাৰে যি উৎসাহেৰে পাতনিখন লিখি দিলে তাৰবাবে তেখেতৰ ওচৰত চিৰদিন কৃতজ্ঞ হৈ ৰ'লোঁ। বহু ব্যস্ততাৰ মাজতো অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি ড° নগেন শইকীয়া ছাৰে কবিতাখিনিত চকুফুৰাই যি অফুৰন্ত মৰম আৰু উৎসাহ যোগালে, সেয়া যই কাহানিও পাহৰিব নোৱাৰোঁ। সাহিত্য জগতত ভৰি দিয়াৰ আদিতেই যি অফুৰন্ত উৎসাহ যোগালে, শ্ৰীযুত অজিত বৰদলৈ, এম.এ. দেৱলৈকো এইছেগতে কৃতজ্ঞতা জনালো। শিৱসাগৰ জিলা সাহিত্য সভালৈকো মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতাৰ শৰাই আগবঢ়ালো।

লগতে ছপাশলৰ আটাইলৈকে নতুন সহশ্ৰাব্দৰ শুভকামনা জনালোঁ। আশাকৰোঁ পঢ়ুৱৈ সমাজে পুথিখনি মৰমৰ চকুৰে চাব।

ইতি

সাপেখাটি

আলীৰাদ বিচাৰি

৮ নভেম্বৰ ২০০০

শ্ৰীপদ্ম চন্দ্ৰ

প্ৰশান্ত চাৰিঙীয়া

সূচীপত্ৰ

৩৩

৩৪

কাঁচিজোনো মাৰ যায়	১
সেই একেই কুঁৱলী	২
উপত্যকাত সময়ৰ দেওলগা ডেউকা	৩
তেজৰ তুফাৰ নৈ চুহু	৪
কৈশোৰৰ পুণৰাবৃত্তি অথবা পুনশ্চ...	৫
এই মৰম জন্ম জন্মান্তৰে	৬
প্ৰিয়তম তুমি আহাঁ	৭
প্ৰিয়তমাৰ চিঠি	৮
এটি নিশাৰ কথাৰে	৯
মৰমৰ ভাষাৰে	১০
বৰ্ষাস্নাত সন্ধিয়াটিৰ ভাষাৰে ...	১১
উপহাৰ তোমাৰ এখনি নীলা চাদৰ	১২
কিছুমান অন্তহীন শব্দেৰে	১৩
বিয়াৰ নিশা	১৪
তেতিয়াৰপৰাই এই চিনাকি ...	১৫
ধুমুহা যেতিয়া নামে	১৬
চুকুলো, হুমুনিয়াহ ইত্যাদি ...	১৭
ডাৱৰ আৰু চকুপানী	১৮
মোৰ চিনাকি বাঁহজোপা	১৯
তথাপি এয়া প্ৰেম	২০
মই এটি আঁউসীৰ জোন	২১
অব্যাহতি দিয়া মোক	২২
কুৰি শতিকা	২৩
এতিয়া এবুকু এক্সাৰ	২৪
ড্ৰেগন আৰু এটা কোঠাত মই	২৫
অন্য এক সভ্যতা	২৬
কিবা যেন নাই ...	২৭
সাপ দেখিছা ?	২৮
সাপ	২৯
মই উপত্যকাৰ পাবত ...	৩০
স্মলিংগ	৩১
সিহঁত আৰ্জিমৈগ', ডুৱেছা ইত্যাদি ...	৩২
বিয়েৰৰ মন্তব্য	৩৩
এতিয়া এক্সাৰ নামিছে	৩৪
এক্সাৰৰ ছাঁ	৩৫

অনুভূতি যেতিয়া শিলা হয়	৩৬
চেতনা তেতিয়াহে আছে ...	৩৭
নগ্নতা বা অশ্লীলতা	৩৮
সময়ে ডেওলগা কলচি গঢ়িলে	৩৯
অগ্নিযুগৰ ফিৰিঙতি	৪০
উপহাৰ	৪১
অভিমানী সিহঁত	৪২
ঢাকনি	৪৩
ক'লা ফ্রেমটিৰে ফটোগ্রাফখন	৪৪
আঁউসীৰ নিশা	৪৫
এয়া ধুমুহাৰ বিষয়ে কৈছোঁ	৪৬
মই বহি	৪৭
ইমান আত্মপৰ্কা ?	৪৮
শতিকা শেষৰ দিনলিপি	৪৯
মাজনিশাৰ গান	৫০
সংগ্ৰাম লগে আজি	৫১
মোক নিৰ্জ্জনতা লাগে	৫২
আৰু এজাক ধুমুহা লাগে	৫৩
এন্ধাৰত ফুলৰ গোন্ধ	৫৪
এপ্ৰিল' ১৩	৫৫
ফুলনিখন হেনো ঈশ্বৰে অজিছিল	৫৬
অৰ্দ্ধমৃত্যুৰ বেদনা	৫৭
চকুপানী যেতিয়া বৃষ্টি হয়	৫৮
শেৰালীৰ গোন্ধত তেজ চৰিছিল তেতিয়া	৫৯
এই নদী নিৰৱধি	৬০
বন্ধু তুমি ক'ত	৬১
কুঁৱলী	৬২
এবাৰ সেই বাটেদি গ'লে	৬৩
এপাহি নীলিমা ফল	৬৪
এটি কথাৰে	৬৫
উপত্যকাৰ মাজে মাজে	৬৬
আজি আমি কোন ?	৬৭
মানুহ	৬৮
এজাক বিভৎস বতাহ	৬৯
দুবৰি আৰু মোৰ চকুলো	৭০
চকুলোৱে ধুলে মন	৭১
তেনে মৃতক নহ'লো কিয় ?	৭২

কাঁচিজোনো মাৰ যায়

কাঁচিজোনৰ বঙা ফোঁট জহি পমি
হালধীয়া হয়, গোটেই হালধীয়াখিনি গাত ঢালি
সন্যাসীনিৰ বসন পিন্ধে ।
তৰাফুলৰ চিকমিকনিৰে দোলায়িত হয়
এখনি গাঢ় ক'লা নীলা চাদৰ ।
এন্ধাৰ ঢাকি জোনাকীয়ে বিজুলীৰ গামোছা বোৱা দেখিছা ?
ঠিক এনেদৰেই পাৰ হৈ গৈছে,
প্ৰতিশ্ৰুতিবিহীন সময়বোৰ ; আগচোতালেদি,
এবাৰ আহিছোঁ, এবাৰ গৈছোঁ,
এবাৰ আকাশলৈ, এবাৰ মাটিলৈ,
এবাৰ চেনীচম্পাজোপালৈ, এবাৰ তগৰজুপিলৈ,
অথবা কেতিয়াবা তৰাফুলবছা
নীলা চাদৰখনলৈ, -
একোতে দেখোন মন থ'ব পৰা নাই,
এনেদৰে থিৰে বোৱা দেখি মোক সিহঁতে
ইতিকিঙেই কৰিছেনেকি ? কিবা হেৰুৱা
অপ্ৰাপ্য পাত্ৰ বিচাৰি আহিছোঁ বুলি ? আৰু
সিহঁতবোৰ এতিয়া আৱেগৰ পূৰ্ণতাত,
ভৰ !
জোনাকীবোৰে মোৰ অহা উমান পাই,
কোনোবা মুক্ত প্ৰাংগনলৈ আঁতৰি গ'ল,
ক'ত থওঁ বাক মোৰ প্ৰাণৰ হাঁহি এপিয়লা ?
নীৰৱে ওভটা বাটৰ প্ৰতিধ্বনিত
বিকট কুকলিবোৰ তোমাৰ অনুভৱ হয় কেতিয়াবা ?
মই এতিয়া কাক যাচো বাক মোৰ
প্ৰাণৰ হাঁহি এপিয়লা ? পাত্ৰবোৰ দেখোন
জহি খহি গৈছে ...
কাঁচিজোনো মাৰ যায় ... ।

সেই একেই কুঁৱলী

যিগিনেই যাওঁ সিগিনেই
কটাকটি মৰামৰিৰ বিকট কুঁৱলি ।
যাবানেকি মোৰ লগত ? অৰণ্যখনলৈ ?
অৰণ্যৰ নিজানতাত মোক অকলে অকলে বহি থকা
দেখিছা কেতিয়াবা ?
টমাচ হাৰ্ডিৰ নিমাওমাও পৃথিৱীখনে
দুচকুৰ আগত আজিও সাৰ পাই উঠে,
অথবা,
এলিয়টৰ ছনমাটিৰ পৃথিৱীখন ! ---
আজিও সাৰ পাই দুচকুৰ আগত টলমল কৰে ।
সন্ধিয়াৰ মৌন আলিটোৱেদি আহিলে
দুকাষৰ ঘৰবোৰত সেই একেই চিঞৰ বাখৰ
ক'ৰবাত মৰণৰ যান্ত্ৰনা, ক'ৰবাত ধৰ্মিতা গাভৰুৰ কান্দোন ... ।
আকৌ কেতিয়াবা অদ্ভুত নিজানতাবোৰে ওপচি
মোক আবৃত কৰি পেলায় আৰু
সিহঁতৰ বেসুৰা তালে তালে
মোক নচুৱাব খোজে ... ।
চিনাকি হৈও অচিনাকি হৈ মানুহবোৰ কাষে কাষে
পাব হৈ যায় মাথোঁ ।
অনুভৱ কৰিছা তুমি ?
সেই একেই কুঁৱলী ...
আজিও ।□

(ভাত্ৰ অনন্তৰ হাতত, যাৰ সৈতে পাব হৈছিল মোৰ শৈশৱ)

(বচনাকাল ৬/৬/২০০০)

উপত্যকাত সময়ৰ ডেওলগা ডেউকা

সোসোঁৱনি শুনিছা ?
সময়ৰ ডেওলগা বতাহজাকৰ !
দেখিছা ?
ডেওধনি নচা সেই ডেওলগা কুঁৱলীজাক !
জীৱন উপত্যকাত এতিয়া
মৃত্যুৰ ঘনীভূত ছাঁ । উপত্যকাৰ
পাৰে পাৰে ঘূৰিব লাগিছে সময়ৰ এই ডেওলগা ডেউকাদুখন !
তোমাৰ অনুভৱ হৈছে ?
সময়ে আজি ডেওধনি ধৰে
প্ৰাণে প্ৰাণে মৰণৰ শংকা চৰে ।
এতিয়া মাথোঁ এই উপত্যকাত
মৃত্যুৰ কুঁৱলীজাক ক্ৰমে প্ৰগাঢ় হৈ পৰিছে ।
বতাহজাকে মৰণৰ ফান্দ তৰিছে ।
বতাহজাকৰ ডেওধনিয়ে এতিয়া হৃদয় কঁপাই যায়... ।
.....
সমুখত এতিয়া মৃত্যুৰ কুঁৱলী, মাথোঁ কুঁৱলী ।□

(বচনাকাল ৬/৭/২০০০)

তেজৰ তুমি নৈ

মানুহে মানুহৰ বাবে কান্দিবলৈ
কোনোবা দিনাই পাহৰি পেলালে :
মাথোঁ ঈৰ্ষাবে
আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ প্ৰচেষ্টা আৰু ষড়যন্ত্ৰ
ইত্যাদি ইত্যাদি..... ।
এতিয়া মাথোঁ
বন্দুকৰ লেলিহান শিখাই
মূহুৰ্ত্তে মূহুৰ্ত্তে সৃষ্টি কৰিছে অন্য এক সংস্কৃতিৰ ।
এতিয়া মাথোঁ
অচিনাকি নিশাবোৰৰ বিকট কুকলিয়ে
হৃদয় উকা কৰি যায় ।
সভ্যতাৰ ইতিহাসত আজি তেজৰ কণিকা চৰিল,
ইতিহাসে নীৰৱে কান্দে, আৰু
তেজৰ তুমি নৈখন
ক্ৰমাৎ - বহল হৈ
খৰশ্ৰোতা হৈ,
বৈ যায় মাথোঁ ।□

(ৰচনাকাল ৭/৭/২০০০)

কৈশোৰৰ পুনৰাবৃত্তি অথবা পুনশ্চ ...

'Escape me ?
Never !
Beloved
While I am I and you are you
While the one eludes,
must the other pursue'.

- Robert Browning.

তোমাৰ অবিহনে মই কাৰ সৈতে কথা পাতি ?
মই,
নিজেই নিজৰ লগতে কথা পাতি -
(কেৱল তোমাৰ সৈতেহে কথা পাতি মই)
পদূলীৰ তলসৰা শেৱালীবোৰ গোটাই কতবাৰ
মাতি আছোঁ শুনা নাই ? - এই নৈখনে
আমাক বৰকৈ আমনি দি আছে ;
আহাঁ আমি দুয়ো এখনি সাকোঁ গঢ়ো ।
আহাঁ, নৈখনৰ মাজে মাজে,
তাইকে দেখুৱাই অথবা ভেঙুচালি কৰি ... ।
(চোৱা. এয়া যে মই হাত মেলি দিছোঁ)
বাঃ ! কি মুক্ত এই বতাহছাটি !
মানৱ হৈ আজি স্বাধীনতাৰ সমাধি ঘটিল !
জীৱন লৈ আজি প্ৰাণ পাষণ হ'ল হাঁয় !! বতাহৰ
বা' লাগি বিৰিখৰ সাজোন কাচোন !
জন্তুবোৰে একাগপটীয়াকৈ ঘাঁহ খাইছে । কোনোবা বিৰিখবিহংগিণীৰ
অমিয়া মূৰ্ছনা :
তুমি অহা হ'লে সীমাহীন ভাল লাগিলহেঁতেন । আহাঁ,
আমি গৈ থাকোঁ । নৈৰ পাৰে পাৰে -
দেখিম নহয়,
উপকূল কিন্মা, সমতলভূমি বা শৈলমালা । আৰু
তেতিয়াই তোমাক মই লৈ আহিম । □

(ভাত্ৰ অনন্তৰ হাতত মৰমেৰে)
(ৰচনাকাল ০১/০১/২০০০)

এই মৰম জন্ম জন্মান্তৰে

মাথোঁ দুদিনমানৰ বাবেইতো -

এই চিনাকি -

মানহৰ জিৰণিঘৰত ।

এয়েতো আমাৰ জিৰণিঘৰ -

তৰলতিকাৰে সজোৱা ।

এদিনতো আমি আমাৰ আচল ঘৰখনলৈ

যাবগৈ লাগিব ... ।

মৃত্যুৰ পাছত জানো আত্মাই কাৰোবাৰ

চিনাকি ল'বলৈ আহে ?

তথাপি কৈছোঁ -

জীৱনৰ বিয়লি বেলিকা আহি

মাথোঁ এবাৰ

চাই যাবলৈ' নাপাহৰিবা

এই মৰমকুসুমপাহি,

মৰহাই নেপেলাবা - ।

আমাৰ এই মৰমকুঁৱলী বিয়পি ব'ব -

জন্ম জন্মান্তৰে ... ।□

(মাৰ মাৰ হাতত মৰমেৰে)

গল ইং ১৩/০৮/২০০০)

প্ৰিয়তম তুমি আহাঁ

"We are afraid

Of pain but more afraid of silence ; for no nightmare

Of hostile objects could be as terrible as this void.

This is the abomination. This is the wrath of God."

- W. H. Auden.

জীৱনৰ বেদী শাওনৰ বৰষাসিক্ত -

চাওঁ, খিড়িকিবোৰ জপাই দিওঁ -

আঃ ! ইমান চমকনি বিজুলীৰ ! আকাশখনৰ

ঘন বিননি আৰু

তেজৰ ছিটিকনি - জীৱনেও বাক মৰমৰ কথা নকয়নৈকি ?

মাথোঁ যে তেজেই তেজ !

সময়ৰ ডেউকাখন গুৰুবিহীনভাৱে মোৰ

কোঠাটোৰ কাষে কাষে ঢপঢপাই ফুৰিছে !

প্ৰিয় ! তুমি ইমান দিন অহা নাই ?

(এই নীলা চাদৰখনটো তুমিয়ে দিছিল মোক,

যোৱাবহৰ !)

বাহিৰৰ বৰষুণজাকে মৰিশালীৰ মন্ত্ৰ বঢ়িছে !

আৰু, এই -

প্ৰকাণ্ড অট্টালিকাত মই কিদৰে থাকোঁ ?

প্ৰিয়তম !

তোমাৰ তেজে শিৰে চিনাকি আছিল মোৰ ।

এতিয়া মোৰ তেজৰ ফাঁকে ফাঁকে

নিগৰি পৰা গানবোৰ -

সেইবিলাক কিজানি শুনাই নাই নহয় ?□

(বচনাকাল ১০/০৮/২০০০)

প্ৰিয়তমাৰ চিঠি

'Martinmas wind, when wilt thou blow
And shake the green leaves off the tree ?
O gentle death, when wilt thou come ?
For of my life I am wearie'.

মৰমৰ প্ৰিয়তম,

মৰম ল'ৰা । জানা প্ৰিয়তম,
তোমাৰ হাঁহিৰ আঁবে আঁবে
মই

জীৱনৰ স্বপ্ন বচাব সপোন আঁকিছিলোঁ । সেউজীয়া দলিছাত,
স্বপ্নৰ চালিঘৰ সাজিছিলোঁ ।

কোনে জানিছিল ? এনেদৰে,
শিৰৰ সেন্দূৰ মচ খাই যাব ! এতিয়া মাথোঁ তীখাগ্ৰি ...
কলিজাত তীখাগ্ৰি ছলিছে :

তোমাৰ স্মৃতিত ।

তুমি ধন্য হ'লা প্ৰিয়তম,
পৰ্বতৰ চূড়াত -

মনৰ ফলকত খোদিত স্বপ্নবোৰ ধূসৰিত হৈ পৰিছিল নহয় ?

কামানৰ ঘোঁৱাবে ?

আৰু এতিয়া মই কি কৰোঁ ?

ইয়াত যে জীৱনৰ সংস্কৃতি নাই ! শেষত,

ঈশ্বৰে তোমাক শান্তিৰ শয়নদলিছা দিয়ক ! তুমি,

সপোনেৰে আহি দেখা কৰিবলৈ নাপাহৰিবা দেই,

আৰু তেতিয়াই আমি দুয়ো এক হৈ পৰিম -

এতিয়া যে -

এন্ধাৰৰ ঘন কুকলিয়ে ঘনে ঘনে গিলিপ মাৰি ধৰিছেহি মোক ।

ইতি

তোমাৰ প্ৰিয়তমা

(কাৰ্গিল শ্বহীদৰ বাগদস্তা বমণীৰ স্মৃতিত লিখিত)

(বচনাকাল ১০/০৬/১৯৯৯)

এটি নিশাৰ কথাৰে

উকঙা হিয়াৰ হুমুনিয়াহ পৰি, মোৰ

কোঠাৰ কেঁচা মাটি জেকি উঠে, এন্ধাৰৰ

কণিকাবোৰে পিছে পিছে খেদি আহে, আৰু

সাপৰদৰে লিকলিকায় তাত এন্ধাৰবোৰে । আৰু

পশ্চিমৰ সোণবুলীয়া দিগন্তত জীৱনৰ স্বপ্ন বুৰ যায় মাথোঁ ।

কিয় জানো ? তোমাৰ সোঁৱৰণে

ৰাতি ৰাতি টোপনি কাঢ়ে, মানুহৰ

মৰমে মোক কন্দুৱায় আৰু তোমাৰ

মৰমে হিয়া জুৰায় ।

চিনাকি মানুহৰ অচিনাকি হুং

দুচকুৱে চাই থৰ লাগে মাথোঁ ।

চিনাকি পোহৰৰ কণিকাবোৰে

অচিনাকি মাত মাতে :

মই কিবা বিচাৰিম বুলি ডাবিছে ছাগে ?

... ..

চিনাকি পোহৰৰ অচিনাকি কলকথাবোৰ

মটি দিয়া অ'

হিয়াৰ চাকিগছি বলাই

জুৰণীয়া পঁজা সাজো আহাঁ ...

সেইকণ পোহৰেই জুৰণীয়া অ'

... ..

সেয়ে, এতিয়া মই তোমাক বিচাৰি আহিছোঁ

এপিয়লা মৰমে যে হিয়া জুৰাই দিলা ।□

(বচনাকাল ১৯/১০/২০০০)

মৰমৰ ভাষাৰে

'O' my Luve's like a red, red rose
That's newly sprung in June :
'O' my Luve's like the melody
That's sweetly played in tune.'
- Robert Burns.

কাজলকাঠিৰে দুচকু বোলাই,
আয়নাতে গাভৰু মু'খনি চাওঁ,
শিৰৰ সেওটাটো খুউব সুন্দৰকৈ দুভাগ কৰি লওঁ
আৰু তেতিয়া
এজাক সুবমলয়াই নাচি নাচি মোৰ গালে ওঁঠে চুমা সানি
তোমাৰেই সোঁৱৰণী দি যায়।
মনমুৰ্বে চালি ধৰিছিল
মনআকাশত মৰমে ফেঁহুজালি দিছিল
গাভৰুকালৰ প্ৰথম কাহিলীপুৰাতে।
তেতিয়াৰপৰাই তোমাৰ সৈতে চিনাকি মোৰ -
তুমি মোক তেতিয়াই তোমাৰ তেজেশিৰে চিনাকি কৰি লৈছিলি,
অজান আবেগৰ শিহৰণেৰে
মোৰ মন উপকূল তুমি তিয়াই পেলাইছিলি।
কপালত,
ঘাম চৰিছে ? প্ৰণয়ৰ যুকুতা সেয়া।
গোটেই নিশাটোৱেই তুমি
ডন জাঁৰ সুবেবে ওপচাই পেলাইছিলি।
(ডন জাঁই কেইগৰাকী সুন্দৰী ভাল পাইছিল বাক ?)
হৃদয়ৰ গোপনতাবিনি
আকৌ মুকলি কৰি দিয়া ! হেঁপাহ পলুৱাই পান কৰিম।
তুমি ... ! ডন জাঁৰ উজাগৰী নিশাৰে,
আহাঁ ! □

(বচনাকাল ০৪/০৮/২০০০)

বৰ্ষাস্ত সন্ধিয়াটিৰ ভাষাৰে

'Is there any room at your head, Saunders ?
Is there any room at your feet ?
Is there any room at your side, Saunders ?
Where fain, fain I wad sleep.'

- From the ballad
Clerk Saunders.

বিস্তৃত হৃদয়ত মৰমৰ জ্ঞান বোৱাই দিলা -
বৰ্ষাৰে ধুৱাই পেলাইছিল তেতিয়া
ধৰিত্ৰীৰ বিস্তৃত বুকুখনি।
বিয়াৰ পদূলিত বৈ তুমি শেৱালীৰ মালা গাঁঠি আছিলি তেতিয়া,
(নে মৰম মালা ?)
নিশাৰ তবালী নামি তোমাৰ
গালেমুখে চুমা সানিছিল,
তুমিতো জনা নাছিলি মোৰ মন ?
উলাহতে দেও দি নাচিছিল,
চিনাকি মৰমৰ কিয় বাক ইমান জুমুৰি ?
মাৰ্গাৰেটে কিয় বাক বিনাইছিল,-
মুখৰু ক্লার্ক চনডাৰ্চৰ বাবে ?
অচিনাকি হ'লেও যে এই প্ৰেম চিৰদিন চিনাকি
- তোমাৰ আমাৰ :
হৃদয়ৰ চিনাকিৰে অন্তৰ্ভূম এই চিনাকি আমাৰ
আৰু
নিকটতম
আমাৰ এই সম্বন্ধ। □

(বচনাকাল ১২/০৮/২০০০)

উপহাৰ তোমাৰ এখনি নীলা চাদৰ

"Guess now who holds thee ? -- "Death" I said.
But there,
The silver answer rang ... "Not Death, but Love".

- Elizabeth Robert Browning

ডাৱৰবোৰ আঁতৰি যাব লাগিছিল
বৰষুণবোৰ ব'দালি হৈ পৰাব আগতে । ... বা পিছত ... ।
সোৱৰণী মোৰ -
উপহাৰ তোমাৰ এখনি নীলা চাদৰ । ...
প্ৰত্যাহ্বানতো দিয়া মৰমৰ সজাগতা ?
তুমি মৰমবোৰ ডাঙি দুৱাৰতে তৰি ধোৱানেকি ?
অচিনাকি আগন্তুকৰ প্ৰতীক্ষাত !
উপহাৰ দি পকা ৰেৰ বান্ধি
সিপাৰে থাকিবলৈ ক'বানেকি আকউ' - ?
চাওঁ, দুৱাৰখন মেলি দিয়া
চেতাৰখন দিয়াচোন, শিহৰণৰ বাগিণী তোলো -
আহাঁ ।□

কিছুমান অন্তহীন শব্দেৰে

'My nerves are bad tonight. Yes bad, Stay with me
Speak to me. Why do you never speak. Speak.'

- T. S. Eliot.

কিছুমান অন্তহীন শব্দেৰে, চিঠিবোৰ
অনৰ্গলভাৱে কলিজাত লিখা যায় । আৰু ই
প্ৰগাঢ়ভাৱে গভীৰতাৰ চিন সানে ।
এয়া,
কলিজাৰ নীৰৱ হুমুনিয়াহৰ বিষয়ে কৈছোঁ
(বিশ্বাস কৰা) তোমাৰ,
ধমনীৰ ছন্দই মোক গতি দিয়ে ;
তোমাৰ হাতৰ পৰশে সজীৱতা আনে বাবেহে কৈছোঁ :
তোমাৰ মৰম ডেউকাৰে
মোক বান্ধি ল'বা ? দিয়া,
সমিধান দিয়া ।□

বিয়াৰ নিশা

'Strange she is, and secret
Strange her eyes;
Her cheeks are as cold as sea-shells'.

- George Meredith.

বেইৰ কাষত
তোমাৰ হাতৰ জেতুকা
ইমান আকৰ্ষণীয়ভাৱে স্পষ্ট হৈ আছিল !
আৰু জানা ? তোমাৰ
যৌৱনৰ পায়েলৰ ছন্দ মই
আগতীয়াকৈ অনুমান কৰিব পাৰিছিলোঁ
শিৰিশবোৰে তেতিয়া নিয়ন্ত্ৰণ মুকুতা পিন্ধি
হাঁহিছিল ; আকাশৰ বৰফচৰা মেঘালীয়ে তেতিয়া বাৰে বাৰে
আওঁবাই দিছিল -
যৌৱনৰ উৰলীয়া মেঘালী
আৰু, তুমি
সেই মোহনাতে স্নাত হ'লা বুলি ।
জোনাক নামিছিল তেতিয়া তোমাৰ বুকুত,
কাজলকাঠিৰ পৰশ চৰা, দুচকুত,
মৰমে টলমলাই হাঁহিছিল ।
মোৰ ধমনীয়ে ধমনীয়ে প্ৰবাহিত হৈ বৈছিল
তোমাৰ এযুৰি ওঁঠৰ উমাল চুমাবোৰ,
জোনাক চৰা গাভৰু মুখনি,
হিয় লাগি কপালী হৈ পৰিছিল তেতিয়া । □

(বচনাকাল ১৪/০৫/২০০০)

তেতিয়াৰপৰাই এই চিনাকি ...

'Alas, I have grieved so I am hard to love
Yet love me - wilt thou ? Open thine own heart wide
And fold within, the wet wings of thy dove'.

- Elizabeth Barrett Browning.

কোন অচিন কুঁৱৰীয়ে বাক তাহানিতে
সৃষ্টিৰ গীত জুৰিছিল ?
ঠিক তেনেদৰেই এদিন -
তুমি মোৰ প্ৰাণৰ অন্তঃসলিলা বোৱাই দিছিল :
(তুমিয়েইতো মোৰ প্ৰাণৰ অন্তঃসলিলা !) যোৱা -
পাঁচবছৰৰ আগৰ সেই দিনটোৰ কথা মনত আছে ?
তবাই নাচিছিল, গাইছিল, তোমাৰ প্ৰাণৰ কীচকৰেণুৰনে
সীমাহীন কোবাহু আৰাধ কৰি দিছিল :
তোমাৰ ধমনীয়ে ধমনীয়ে তেজে নাচিছিল,
মুখখন মৰমৰ কণিকাৰে টলমলাই পৰিছিল ।
তেতিয়াৰপৰাই এই চিনাকি ।
কিয় বাক তোমাৰ মুখখন
এন্ধাৰ এন্ধাৰ লাগিছে ? নে,
বাকদৰ স্বাক্ষৰ গোন্ধে এই পায়েলৰ ছন্দ
ধমকাই পেলালে ?
- এয়েইতো ইতিহাস !
পুয়াৰেপৰা
সত্যতাৰ আদিম এন্ধাৰ আৰু পোহৰৰ
পিঠিয়াপিঠি সমদল চলি আহিছে :
কোনোবা ধৰ্মযাজকৰ ধৰ্মীয় গীতবোৰ
আৰু
কোনোবা জনপ্ৰাণৰ যৌনগন্ধী গীতবোৰ ।
আহাঁ সতীৰ্থ !
আমিও আজি ফাকুৱাৰ বঙেৰে স্নাত হৈ পৰোঁ -
মনৰ মাধুৰীবাশি মেলি দিয়া,
অথবা কোনোবা চিনচিলাৰ নোমাল উমেৰে
মৰম আঁচল মেলি আকোঁৱালী ল'বা ?
তোমাৰ মুখখন বগ্নেৰে চিকমিকাই উঠিছে । □

(বচনাকাল ২৫/০৫/২০০০)

ধুমুহা যেতিয়া নামে

তুমি জানানে ?

ধুমুহা আহিব ধবিলে আকোঁৱাপকোঁৱা আলিটোলে' মই সদায়ে

চাওঁ - কিজানিবা তুমি

আহিছা ? (মাথোঁ তোমাৰ বাবেই আহো জীৱনৰ
বাস্তৱতা এৰি ।)

.....

সন্ধিয়াও নীৰবে নামে,

কিন্তু তুমি যে নাহা, আহে

মাথোঁ এটি নাম ; মই চিঞঁৰি মতা নামটো -

এতিয়াও ক্ষণিত হ'ব পাৰে ? আকাশৰ

ন'জোনটিক, তৰাটিক তেতিয়া নমস্কাৰ জনাওঁ মাথোঁ
নীৰৱে,

- আকাশ ! তোৰ বুকুতে আমোলে' ঠাই এডোখৰ থ'বি !

অন্ততঃ মই নহ'লেও তুমি যাব পাৰিবা :

(তোমাৰ জীৱনৰ ধুমুহাৰ পিছে পিছে মই সদায়ে আছোঁ বাবে ।)□

চকুলো, হুমুনিয়াহ ইত্যাদি ...

'If love were what the rose is
And I were like the leaf,
Our lives would grow together
In sad or singing weather'.

- A. C. Swinburne.

তোমাৰ মৰমৰ তৃষ্ণা

মোৰ বুকুৰ মাজত এতিয়াও আছে ।

জীৱনৰ ভৰ যৌৱনতে তুমি

মোক এৰি গুচি গৈছিলো,

কোনোবা অচিন প্ৰান্তলৈ !

সোঁৱৰণীয়ে জানো আমনি কৰা নাছিল ?

কামানৰ জুইৰ মাজত ? তেতিয়া -

আকাশৰ মেঘৰ মোহনাত সদ্যবিবাহিত ন'জোনটি দেখি ?

.....

তাৰ পিছৰখিনি কথা আৰু ক'ব নোৱাৰোঁ

লোটকেৰে মাথোঁ দোঁ খাই যাওঁ -

তেতিয়া এমুঠি জোনাক ঢালি দিছিলোঁ

তোমাৰ নশ্বৰ দেহাত

পৰ্বতীয়া বৰফৰ কাষে কাষে ..

তুমি ছাগে মোক দেখাই নাছিলো নহয় ?□

(কাৰ্গিল শ্বহীদৰ বাগদস্তা বৰ্মণীৰ সোঁৱৰণত লিখিত)

(ৰচনাকাল ০৮/০৪/২০০০)

ডাৱৰ আৰু চকুপানী

নিৰলে অকলশৰে সদায়ে ডাবোঁ জানা,
কেতিয়াকে আহি মোৰ কাষত বৈ
নিশাৰ তবালীৰ কথা ক'বাহি ? সোঁৱৰণে
তোমাৰ বুকুত জানো
প্ৰতিধ্বনি তোলা নাই ?
ডাৱৰবোৰ মাথোঁ আহে আৰু যায়
কাণে কাণে কিহৰ জ্ঞান দি যায় জানো !
পোহৰৰ বাট ঢাকি সন্ধিয়া নামে
- এয়া যে মিলনৰ মৌন বাঁহী ।
তাবে এচপৰা ডাৱৰতে গাঁঠি অনুভৱ
বঙবোৰ প্ৰতিসন্ধ্যা পঠিয়াওঁ তোমাৰ বাবে
অনুভৱ হয় কেতিয়াবা ?
লাহে লাহে একাৰ নামে
সুকজেও মৌন বিদায় জনায়,
সময়ৰ বা' লাগি দিনৰাতিবোৰ প্ৰতিশ্ৰুতিবিহীনভাৱে মাথোঁ
আহিছে আৰু গৈছে । ... সময়বোৰ এনেদৰেই পাৰ হৈ যায় মাথোঁ
আৰু মৌন হুমুনিয়াহৰ মৌন চকুপানী
পৰি
মই বহা শিলটোৰ ওপৰীয়দি বাগৰি যায় ... ।
তুমি জানো দেখিলা ? □

(বচনাকাল ০৭/০৪/২০০০)

মোৰ চিনাকি বাঁহজোপা

বিগত শতিকাৰ চলমান চাকুনৈয়াৰ চেকা
এতিয়া
মোৰ চিনাকি বাঁহজোপাৰ পাতে পাতে ।
তাই এতিয়া শীৰ্ষ, ত্ৰস্ত । যানুহৰ
চকুৰ যে দৃষ্টি আৰু !
আকলুৱা মন ?
হেঁপাহ পলুওৱা নাই ? সম্পদাভিলাষী
এই চকুবোৰ জানা বন্ধু
কিবা প্ৰাণহীন জড় বস্তু হৈ গ'ল অ' !
ডাৱৰবোৰে ভীষণ গজ্জনেৰে গতি কৰিছে আৰু
পথাৰবোৰ শুকান । কৃষক বন্ধু,
মোৰ এই মুমূৰ্ষ বাঁহজোপা
জী উঠি আকৌ দিব ছাগে নহয় ?
হেৰুৱা নিশ্বাসৰ প্লাৱন ?
চেকাবোৰ মচ খাই তাত
প্ৰগতিৰ চিহ্নে লাগিব ছাগে নহয় ? □

(বচনাকাল ২৪/১২/১৯৯৯)

তথাপি এয়া প্ৰেম

তোমাক দেবা পোৱাৰ মনৰ স্মৃতি
ধূসৰ হৈ পৰিছে। পৰিৱৰ্ত্তনৰ সীমাবেৰাডাল
ধূসৰ হৈ পৰিছে! স্পষ্টকপে জিলিকিলে
এই প্ৰেম কৃত্ৰিম হৈ পৰিব। সেয়ে
কুঁৱলীৰ ঘোঁৱাৰে ধূসৰ হৈয়ে বওক। তুমি
মোক বিচৰা? মই বিচাৰো তোমাক : আকাশ
আঁউসীৰ ডাৱৰেবে ঢাক খায়, ধৰিত্ৰীক
চাব নোৱাৰাৰ স্থালা স্থলি থাকে,
তেতিয়াও। বিজুলীয়ে
চমকনি মাৰে; ধৰিত্ৰী
শংকিত হয়; তথাপি এয়া প্ৰেম
শাস্ত্ৰত, স্বৰ্গীয় সুধা ইত্যাদি ।□

(বচনাকাল ১৪/৯/২০০০)

মই এটি আঁউসীৰ জোন

'Sweet was her smile, but not for me;
Alas, when woman looks too kind,
Just turn your foolish head and see,
Some youth is walking close behind'.

- Oliver Wendell Holmes.

অনুভৱ কৰা? ওহোঁ তুমি -
নাতাৱা; কোন সপোনপুৰীয়ে বা কুঁৱলী পেলাইছে?
.....
মোৰ মজিয়াত কপালৰ ঘাম ডোঙা বন্ধা দেখিছা?
আৰু ওঁঠেদি নিগৰা মাধুৰীবাশি?
তুমি বোকাবোৰ চোৱাহ'লে
মোক তাতে দেখিলাহেঁতেন! আৰু,
জোনৰ জোনালীয়ে বৰণীয়া আঁচল মেলা নীলিমা সলিলতো। ...
অ, পাহৰিছোৱেই, ...
তুমি যে নিজৰ অভিমানতে মহীয়ান
অভিमानে জানো মৰমৰ কথা কয়?
লাজেৰে তুমি অভিমান ঢাকিব জানা?
আৰু তৰপে তৰপে মৰমবোৰ এৰাই যায় মাথোঁ ।□

(বচনাকাল ৭/১২/১৯৯৯)

অব্যাহতি দিয়া মোক

'I love thee with the breath,
Smiles, tears, of all my life I - and if God choose,
I shall but love thee better after death'.

- Elizabeth Barret Browning.

চাওঁ,
এৰি দিয়া । বাস্তব
বীভৎস পোহৰৰপৰা মই
অব্যাহতি লৈছোঁ -
জোনাকী সন্ধ্যাটিৰ বাবে ।
বেসুৰা লয়বোৰ আৰু কিমান শুনিম ? কিমানেইবা চাম ?
লেখি চাওঁগৈ -
লুপ্তিত ধৰিত্ৰী মাতৃৰ কেশাগ্ৰত
লোটক লাগি আছে কিমান ? (এই
বৰষুণে ধোৱা সন্ধ্যাটিত বতাহ এছাটিও নাই)
নীৰৱতাবোৰ আহি
ঘনে ঘনে ঢাকি ধৰিছেহি আৰু একাৰবোৰে,
বৰ সন্তৰ্পনে ইহঁতৰ ক'লা বেনাৰেৰে ফ্লেগমাৰ্ছ কৰিছেহি !
.....
প্ৰাণৰ মায়া এৰি হ'লেও যাব লাগিব এতিয়া,
মোৰ মাতৃ বাবে ।□

কুৰি শতিকা

মানুহবোৰ কেনেদৰে পাৰ হৈ গৈছে দেখিছা ?
আবাল-বৃদ্ধ-বনিতা ?
সমাজ বান্ধিও আজি
সামাজিক লক্ষ্য নাই । প্ৰত্যেকেৰে চকুত
একেই ভাষা : 'আৰু অলপ লাগে' ; অৱস্থিতি,
দেখা নাই প্ৰেম, দয়া, নশ্ৰতা আৰু আধ্যাত্মিকতাৰ ! আছে
মাথোঁ ঘৃণা আৰু সন্দেহৰ দুৰ্বাদল বৃষ্টি ।
“জীৱনটোনো কি ?”, তুমি তেতিয়া ক'লা, “দিওঁ আই
সুন্দৰেৰে এতিয়াই”, মই ক'লো :
“বিশ্ববজাৰৰপৰা আহোঁ ব'ৰা; পাওঁৱেনেকি নোপোৱাখিনিক ।”□

(ভাতৃ তপনৰ হাতত, মৰমেৰে)

(বচনাকাল ২৫/১২/১৯৯৯)

এতিয়া এবুকু এক্কাৰ

'Show me no more those snowy breasts,
'With azure riverets branched I

Clip me no more in those dear arms;
'Nor thy "life's comfort" I call me'

- Michael Drayton.

জোনাক চৰা এক্কাৰজাকে মোক মাতিছে ?
মৌন প্ৰকৃতিজনীয়ে মোক অকলশৰে মাতিছে !
তাইৰ নীলা চাদৰখনি জোনাকীৰে বোৱা ।
- তাইৰ হিমসনা দেহৰ ওপৰেদি
আলফুলে উদঙাই দিওঁ । আন্ধাৰৰ উষ্ণ ডেউকাই
মোক ঢাকি পেলায় । কাষৰ ঝাওবনৰ পাতবোৰত,
এন্ধাৰৰ কণিকাবোৰ ইমান ডাঠকৈ কোনে গুঠিলেহি বাক ? জানা ?
এন্ধাৰৰ গানবোৰ এতিয়া, মোৰ বুকুৰ সমানে সমানেই ঘণীভূত হৈ যায় ।
আৰু,
বুকুৱে বুকুৱে এক্কাৰৰ মাদকতা চৰে;
তেজবোৰ উতলি উঠে ;
চকুযুৰি,
মৰমেৰে টলমল !
বুকুৰ কাঁচুলি মেলি উজ্জাৰি দিয়ে তাই মৰমৰ টোৱাল গতিবোৰ ...
আৰু গাভৰুজনৰ একাঁজলী
উতলা ফাগুণ দেহেমনে বৈ যায়,
হৃদতে এক্কাৰবোৰ ত্ৰস্তমান হৈ পৰিল -
বাকদৰ গোন্ধেৰে এক্কাৰৰ কণিকাবোৰ তিতি গ'ল ।
আৰু এতিয়া মাথোঁ
মোৰ কাষে কাষে তেজ,
ঝাওবনৰ পাতে পাতে তেজ,
শিৰিষৰ কপালীবোৰ তেজৰ ডেঙাত ওপঙি বয় । □

(বচনাকাল ৮/৮/২০০০)

ড্ৰেগন আৰু এটা কোঠাত মই

"Then, my Lucasta, might I crave
Pity from blustering wind, or swallowing weave".

-Richard Lovelace

মুখলধাৰ বৰমুগৰ ইমান গৰ্জৰ্ন !
মই লাহেকৈ ঝিড়িকিখন মেলি দিওঁ আৰু, -
ঘন ক'লা আন্ধাৰৰ মাজত এটা
ড্ৰেগন !!
(সময়বোৰ আজি ড্ৰেগন হৈ কাঁওকাঁওকৰে ঘূৰিব লাগিছে ।)
উচপ খাই গ'লোঁ, "পোহৰ নম্বলাবা" তাইক ক'লোঁ,
(তাই কাষলৈ আহি হাতখন কাঙ্কত তুলি ল'লে) তাইৰ -
দেহৰ উত্তাপে,
মোৰ গোটেই গা জোকাৰি দিলে ।
তাৰ নিশ্বাসৰ জুই কলিজা দেই যোৱা ! পাখিকে'খনৰ
ঢপঢপনি শুনিছা ? ড্ৰেগনটোৰ
সেই দান্তিক বন্ধুতাবোৰে পৰিবেশক
চেপি ধৰি মৌন কৰি পেলালে, চোৱা !
কি বীভৎস !
মই কি যে নিঃকিন নহয় ?
ওহোঁ -
আজি জীৱনৰ ঢাপে ঢাপে ড্ৰেগন, আৰু
নিশ্বাসিত জুয়ে আশাবোৰ ছাই কৰি পেলায় ।
হুমুনিয়াহৰ মৌন ভাষাবোৰ মাথোঁ
বিয়পি পৰিব ধৰিলে মোৰ কোঠাটোত । □

(বচনাকাল ২/৮/২০০০)

অন্য এক সভ্যতা

এই বনবীয়া জীৱনৰ কথা শুনি শুনি ছাগে,
তোমাৰ আমনি লাগিছে ন হয় ?

... ..

ট্ৰীটলাইটৰ ক্ষীণ বঙচুৱা পোহৰত
দেহোপজীৱিনীবোৰ ; বেশ্যাবোৰ :
নিদ্ৰাবিহীন !

(বৰষুণৰ পাছত নিদ্ৰাপ্ৰস্তু চহৰখন শীতল শীতল লাগিছে ।)

তাহাঁতক কিহে পালে ?

জীৱনৰ বঙবোৰ ডাষ্টবিনৰ গোন্ধেৰে

স্নাত কৰিবলৈ ? ষাঠি ৱাটৰ টিউব লাইটৰ পৰিৱৰ্ত্তে

বিশ ৱাটৰ সেমসেমীয়া বাস্কে সৃষ্টি কৰিছে, এতিয়া,

অন্য এক সভ্যতা ! একাধিৰ পাৰে পাৰে ; পোহৰৰ আঁৰে আঁৰে । □

কিবা যেন নাই ...

কৃত্ৰিম পোহৰত থাকি থাকি

প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য্যবোৰ যেন পাহৰি পেলালোঁ -

দেখোঁ বাস্কৰ ঘোঁৱা আৰু প্লাগৰ জুই !

কিছিম কিছিম ! ...

তাতে, সেই গিলিপ মাৰি ধৰা একাৰৰ বুকুত অগ্নিকণা চৰে;

মই জীৱনৰ প্ৰতিযোগিতা পাতো -

ডবাখেলবদৰে -

ছুকাফাই কেনেকৈ বাক ম্যন-ডুং-ছুন্থাম দেখিছিল ?

নীৰদৰ শুকুলা মোহনাত ? দিগন্তৰ শেষ প্ৰান্তত ?

তাৰ প্ৰতিচ্ছবি হয়তো আঁকিছিল !!

মই এতিয়া,

বাস্কৰ ঘোঁৱা, প্লাগৰ জুইৰ মাজত

প্ৰতিযোগিতা পাতো - ডবাখেলবদৰে - মানুহৰ । □

সাপ দেখিছা ?

জীৱনৰ প্ৰলোভনবোৰ এন্ধাৰ হৈ আগবাঢ়ি আহিছিল
তাৰ মন আকাশলৈ
আৰু পিছত এদিন তাক ঢাকি পেলালে ।
সি হয়তো বুজি নাপালে :
(সিহঁতেই তাক মাতিছিল) সিহঁত চাইবেগ !
কি বিষাক্ত এই পদাৰ্থ !
শিলৰ ওপৰত পেলাই প্লাছেৰে ঠেতালি পেলাইছিল
তাৰ আঙুলীবোৰ । যৌৱন
বক্তৃতা হ'ল ।
কি প্ৰতিহিংসা ! সি
হয়তো নিৰ্বাসন বেছি ভাল পালেহেঁতেন -
বগা কাপোৰৰ বেণ্ডেজৰ ঠাইত ... ।□

সাপ

মানুহতকৈ সাপ ভয়াবহ ?
সাপে বিষ ঢালে নে নিয়ে ?
আৰু মানুহে ??
বিষবোৰ হয়তো নাইকিয়া হৈ গ'লহেঁতেন
যদি মানুহবোৰ নাথাকিলহেঁতেন ... !
.....
সাপৰ বিষ দেখিছা ?
- গাঢ় নীলা !
সাপৰ বিষ বঙা, তেজৰ দৰে বঙা,
সেই তেজত পৰি ফুলবোৰো বাঙলী হয়;
তুমি চাবাচোন : আন্ধাৰ যেতিয়া আহে -
আকাশত তেজ !
বতাহত তেজ !
পানীবোৰতো তেজ !□

মই উপত্যকাৰ পাৰত ...

মোৰ কাষেদিয়ে পাৰ হৈ যায়
বাস্তৱৰ বতাহজাক ।
বালিচৰত ক্ৰমে আবৃত হৈ পৰে
ইতিহাসবোৰ ! আকৌ,
শুনা পাওঁ এটি ক্ষীণ, আকুল স্পন্দন । তাত যে,
আৰু বালিচৰ পৰে । বতাহজাকে
ক'বপৰা আকউ' সিঁচেহি জানো ?
তাৰ ওপৰতে ভাঁহিছে সভ্যতাৰ ন-জোৱাৰ ।
সাময়িক দুৰ্বাৰ জোৱাৰৰ ধ্বংসযুধী সমদল ?
মানৱৰ সুতীক্ষ্ণ বিক্ৰপশিখা এই জোৱাৰবোৰ ? □

স্মৃলিংগ

নিশাৰ নীৰৱতা ভাঙি ভাঁহি আহে পতিতাৰ কান্দোন :
আশ্ৰিতক আশ্ৰয়দাতাই নিঃস্ব কৰে কিয় ?
অট্টালিকাৰ কলচিটো ওখ বাবেই নেকি ?
সুবিধাবাদীবোৰে, ছত্ৰধাৰীবোৰে -
অভাৱৰ শিলত মুখ থেকেচায় কিয় ?

.....
জীৱনউপত্যকাৰ বতাহজাকে দেখোন ইয়াতেই স্মৃলিংগ সানে !
ইতিহাসেই যে শোষণ তোষণৰ জীৱন্ত বিগ্ৰহ, কীৰ্ত্তিচন্দ্ৰ,
তই ভালেই কবিলি, বুৰঞ্জীবোৰ যে পুৰি পেলালি -
শ্ৰেণীবিভাজনৰ বীজবোৰ য'ত অগ্নিকুণ্ড হৈ আছিল, চামনি বান্ধি -
তথাপিও যেন এতিয়া আহিব লাগিছে,
কিছুমান ৰঙা স্মৃলিংগ, মাথো স্মৃলিংগ । □

সিহঁত আৰ্ছিম্বেগ', ডুৱেছা ইত্যাদি ...

'He thought to copy down his score:
The moonlight was his lamp; he said
"Listen, my love" but on the floor
His wife and children were lying dead'.

বন্ধু ! তুমি প্ৰাণ সঞ্চাৰণ কৰিলা ?
নে নিজকেই সংহাৰণ কৰিলা ?
তুমি আশাবোৰ মচি দিলা, নে, উদ্ধাৰা ?
সেই সম্পদভিক্ষাবীবোৰ ?
মানুহবোৰৰ অসহায়ত হৃদয় লোতকেৰে ভৰে
কিন্তু,
সিহঁতক দেখিলে চেংগিজখানৰ অৰাজকতাৰে
বিশ্বত জুই ছলাব খোজোঁ । বন্ধু, তুমি নেদেখিলা ? -
সিহঁতৰ ডেওলগা কলচিবোৰ ? তোমামোদেৰে সৰ্বস্ব হৰিলে, দিলা কিয় ?
তাত প্ৰাণ ঢালি ? জানা -
সিহঁত আৰ্ছিম্বেগ', ডুৱেছা ইত্যাদি ... ।
সিহঁতে হাঁহি হাঁহি চাইবেগৰ
বাঁহী বজাব জানে,
কান্দি কান্দি হাঁহিব জানে
আৰু তোমাৰ জীৱনৰ
তৰপে তৰপে খিটানি ল'ব ।
সিহঁত আৰ্ছিম্বেগ', ডুৱেছা ইত্যাদি ।□

(বচনাকাল ১৯/৮/১৯৯৯)

বিয়েৰৰ মহৰং

'All else is gone ; from those great eyes
The soul has fled ;
When faith is last, when honour dies,
The man is dead'.

- Walt Whitman.

সিহঁতে বিয়েৰৰ মাজতে এতিয়া নিজকে আৱিষ্কাৰ কৰি পাইছে । চোফাত
বহি লৈছে, সমুখত
ঠাটকৰে গিলাচে কৰমৰ্দন কৰে : কামবোৰ
কোনোবা শুভ মন্ত্ৰবৎসৰেই পাব হৈ যায় । ওঠে
কেনে নাৰীলোভী হৈ পৰিছে !
Seductive ? সিহঁতৰ কামিজ, গাংলছ ইত্যাদি ... ।
সিহঁতে বিয়েৰৰ মাজতে নিজকে আৱিষ্কাৰ কৰিছে, উপলব্ধি কৰিছে ইত্যাদি
আৰু বায়ন'কুলাৰেৰে ছোৱালীবোৰ চাইছে : কেতিয়াবা
খিড়িকিৰে, কেতিয়াবা দোকানত বহি ... । সিহঁত যে
ঔদ্ধত্যতাৰ বিশাল প্ৰতিভা ! সেয়ে এতিয়া,
উদ্বোধনীৰ 'ঠাট' শব্দটোৱে হয়তো ভগ্ন গিলাচবদৰেই
বিদীৰ্ণ কৰি দিব -
মুহূৰ্ত্তবোৰক !□

(বচনাকাল ২০/৯/১৯৯৯)

এতিয়া এক্কাৰ নামিছে

শুভবাতি !

(চাওঁ, মমডাল নুমুৱাই দিওঁ)

আমাৰ যেতিয়া শুভবাতি হয়

লুণ্ঠনকাৰীহঁতৰ বাবে সেয়া সুপ্ৰভাত !

আকাশ ডাৱৰে আৱৰি আনে :

এক্কাৰতে বঙ কৰিবলৈ' ভালেই হয় -

বৰষুণৰ গজ্জৰ্গত যে কাবো মাত কোনেও নুগুনে ।

তোমাক বাবে বাবে

কণ্ঠ বুলি ভাৱিও

পাহৰি গ'লো সেই -

ভূস্বৰ্গৰনৰ কথা ক'বলৈ' ।

জানা ?

নগ্ন অন্ধকাৰবোৰ দেখি,

নগ্ন অন্ধকাৰৰ কুকলিবোৰ শুনি চিঞৰি দিবৰ মন যায় -

পাপিষ্ঠ !

(বচনাকাল ৪/৪/২০০০)

আন্ধাৰৰ ছাঁ

'It is a beautiful evening calm and free,
The holy time is quiet as a nun
Breathless with adoration, the broad sun
Is sinking down in its tranquillity'.

- William Wordsworth.

আঁঠুৰাবিহীন প্ৰস্তৰ খাটিয়া,

নিঃসংগী প্ৰাণীটোৱে তাতে বহে, শোৱে ।

অসহায়ভাৱে কিয় জানো আকাশলৈ' চাই থাকে ?

অপলকভাৱে । ইমান নিৰাশ ?

দূৰৰ দিগন্তলৈ' ? বেলি মাৰ যায় । তাৰ,

ব্যৰ্থ প্ৰতিধ্বনিবোৰ দিগ্বলয়টোৰ সীমান্ততে গাঁঠি খোৱা হৈছে হাণ্ডে !

আনে নাজানে, ...

বুজিবোৰো চেষ্টা নকৰে ...

সেই প্ৰতিধ্বনিবোৰ অস্তাচলৰ বান্ধনীজনীয়েহে জানে মাথোঁ ...

বেলি মাৰ যায় আক,

সময়বোৰ,

প্ৰতিশ্ৰুতিবিহীনভাৱে মাথোঁ,

আহে আক যায় ।

শীতৰ সেমেকা কোৰাছ আৰম্ভ কৰি দিয়া

বতাহজাকে,

তাৰ দেহমন কঁপাই যাব এতিয়া । □

অনুভূতি যেতিয়া শিলা হয়

মোৰ চকুপানীবোৰ দেখি, আতুৰ ভাষাবোৰ শুনি

তোমাৰ অলপো বেয়া লগা নাই ?

তেজীমলাৰ কথা শুনি কাৰেই বা চকুলো বয় ?

বা তেজাৰ কথা শুনি ?

অথবা লেডী ইছাবেলাৰ কথা শুনি ?

.....

বন্ধুৰে বন্ধুৰ বাবে চকুপানী বোৱাৰ লাগিছে কিয় ?

কোনেও কাৰো বাবে বোৱাৰ নালাগে ।

অনুভূতি যেতিয়া শিলা হয়,

হৃদয় যেতিয়া ইয়াৰ সহগামী হয়

বন্ধু হ'লেওতো চকুপানীৰ প্ৰতিদান শূন্য হ'ব !

(মোৰ দুচকীয়া যানখন তীব্ৰগতিত

অগ্ৰসৰ -

ধূলিকণা, শিলাখণ্ডবোৰক সংঘৰ্ষণ কৰি যাওঁ -

মোৰ যে লক্ষ্যভেদ হ'ব লাগে)

তুমি কান্দিব বিচৰা যদি

অন্ততঃ মোৰ বাবে নাকান্দিবা,

তোমাৰ প্ৰিয়াৰ বাবে নাকান্দিবা,

প্ৰিয়তমৰ বাবে নাকান্দিবা,

অথবা অন্যান্য বৰ্গৰ বাবে । চকুলো

শিলত পৰি বৈ যায়, তুমি বুজা নাই ?

সৌ নিজৰাৰ শিলত ঠিক পানীবোৰ পৰাৰদৰে

অঁ, - তুমি চকুলো বোৱাৰ পাৰা

- সৌ জোনবাইটিৰ বাবে, ডাৱৰৰ বাবে, দুবৰিৰ বাবে

ইত্যাদি । □

(বচনাকাল ৪/৬/২০০০)

চেতনা তেতিয়াহে আহে

বিলাসী জীৱনৰ

জোৱাৰ নিমিষতে মচা যায় : বন্দুক

আৰু ডেগাৰৰ সংস্কৃতিৰ প্ৰভাৱত ।

আমাৰ চেতনা তেতিয়াহে আহে ।

চৰম সীমাত সন্ত্ৰাস বাঢ়ি যায় ; ধাৰাসাবে নামে সমদল,

সন্ত্ৰাসৰ । ফুটপাঠৰ দাঁতিত,

ধৰ্মিতা গাভৰুৰ কান্দোন, আৰু,

জীৱনৰ ফলিত খোদিত স্বপ্ন

ধূলিধূসৰিত হয় । আমাৰ

চেতনা তেতিয়াহে আহে ।

ডিমলাইটৰ পোহৰত মানুহৰ অহাযোৱা ;

সিহঁতে ছ'টিয়াই যোৱা বঙাবোৰ দেখাৰ পিছতেহে

আমাৰ চেতনা আহে । তাৰ বাদে

জীৱন বিলাসিতাৰ বৰণীয়া সুৰাত মাতাল । □

(বচনাকাল ৭/৬/২০০০)

নগ্নতা বা অশ্লীলতা

পোহৰ আৰু এক্সাৰ,
নগ্নতা আৰু অশ্লীলতা : সিহঁত
পোহৰৰ আৰু
তোমালোক
এক্সাৰৰ : (দুয়ো কিন্তু নগ্ন) তোমালোকে
এক্সাৰৰ নগ্নতা লৈ পোহৰৰ বিজ্ঞাপন দিয়া ? বাঃ
কি অশ্লীলভাৱে ভদ্ৰ তোমালোক !
কি সুন্দৰ সৌম্যভাৱে ভদ্ৰ তোমালোক ! শুনিছোঁ,
তোমালোকে সিহঁতক, শাস্তি দিয়া ? -
আন্তৰ্গমহীন নগ্নতাৰ বাবে ??
গৰিহণা দিয়া ?
.....
দুয়োশ্ৰেণী কিন্তু পানীৰদৰে নগ্ন
এক্সাৰৰদৰে নগ্ন
মেঘবিহীন আকাশৰদৰে বিবস্ত্ৰা ইত্যাদি ... ।
দুয়োশ্ৰেণী -
জলতবংগৰ স্বচ্ছল গতিৰদৰেই নগ্ন ... ।
(ইয়াত এতিয়া নগ্ন হৈ নগ্নতাবেই জেহাদ ঘোষণা হয়) □

(বচনাকাল ৭/৬/২০০০,

সময়ে ডেওলগা কলচি গঢ়িলে

The Gods of the earth and sea
Sought thro' Nature to find this Tree ;
But their search was all in vain :
There grows one in the human brain'.

- William Blake.

আহাঁচোন -
গৱেষণাগাৰটোলৈ যাওঁ । এই
যন্ত্ৰটো যে দেখিছোঁ, এয়া, সময়ৰ অন্য এক ৰূপান্তৰ -
মানৱৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ পৰিমাণন যন্ত্ৰ । পি.ভি.চি. পাইপডালৰ
এইমূৰে পানী ঢালিলে
সিমূৰে তেজ পাবা । কিন্তু
ইয়াত তেজৰ প্ৰতিদান পানী হয় : মাজৰ নিষ্কাশণ যন্ত্ৰটোৱে কেৱল
পানী নিষ্কাশণ কৰে বাবে । আগতে
নিষ্কাশণ যন্ত্ৰটোৱে তেজ নিষ্কাশণ কৰি
পৰিত্ৰ তেজ দিছিল
ব্ৰহ্মতেজ ; যাৰ ফলত শব্দৰপৰা শক্তি নিৰ্গত হয় । এতিয়া, এয়া,
কুৰি শতিকাৰ সভ্যতাৰ প্ৰযুক্তিকৌশলেৰে সৃষ্টি কৰা
মানৱৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ পৰিমাণন যন্ত্ৰটোৰ কথা কৈছোঁ -
অথবা, তুমি ইয়াক আজিৰ যুগৰ ডেওলগা কলচি বুলিও ক'ব পাৰা :
ই ক'লা কাপোৰেৰে ছদ্মবিদ্যা শিকাৰ পাৰে বাবে । □

(বচনাকাল ৮/৬/২০০০)

অগ্নিযুগৰ ফিৰিঙতি

'Trust him not : his words, though sweet,
Soldme with his heart doe meet :
All this practice is deceit,
Everie gift is but a bait :
Not a kiss but poysen bears,
And most treason's in his tears'.

- From A Hue and Cry After Cupid.

জোনাক এতিয়া বাহুব পোহৰপৰা
আঁতৰি আহি
ধৰিত্ৰীৰ বুকুত ওপচি পৰিছেহি ; পায়েলৰ শব্দেৰে -
বাহুব পোহৰৰ পৰা আঁতৰি জোনাক এতিয়া ধৰিত্ৰীত !
(তেতিয়া পথাৰখনিত মই
জোনাক বুটলি আছিলোঁ : তাক অহা দেখিছিলোঁ ।)
সি -
শিলগুটিবোৰ কিয় বুটলিছিল জানো ? নিশ্চুপে,
চিনাকি হৈও অচিনাকি হৈ
আন্ধাৰ কোঠাটোত সেমাই কিবা
গুণগুণাবলৈ ধৰিলে ... হয়তো
সি কোনফালেদি আহিছিল, কোনফালেদি যাব ইত্যাদি ... ।□

উপহাৰ

আশাবোৰ -
বস্তুবাদী জীৱনৰ চাক্‌নৈয়াত পৰি হেৰাই গৈছে ।
পকী বেৰখনে এতিয়া নিষ্ক্ৰিয় প্ৰহৰী হৈ দুষ্কৃতিকাৰীহঁতক
বিনাচৰ্ত্তেই প্ৰৱেশাধিকাৰ দিলে :
“কৰক আৰু বিশৃংখল কৰক” বুলি । আনহাতে,
ভাৰবোৱা ধৰিত্ৰীৰ চকুপানী ভাঁহি ব'ল
বেৰৰ কাষৰ বিৰিখত, বতাহত আৰু
তাইৰ উদং বুকুত কোনে চাব ?
নিৰ্দেশক থাকিও
নিৰ্দেশনাবিহীন জীৱনৰ খেলিমেলি যাত্ৰা !
ফুটপাথৰ দাঁতি অথবা
ৰাজআলিয়েদি
মাতাল হৈ
কিন্মা সুস্থ মগজুৰে ... ।
জন্মদিনৰ উপহাৰস্বৰূপে মোক এইবাৰ
এটা পিষ্টলকে দিবা ।□

অভিমানী সিহঁত

ইয়াত যে বন্দুকৰে আখৰা চলে

জীৱনক লৈ

সিহঁতে নাজানে ।

বিম'ট কন্ট্ৰোলেৰে যড়যন্ত ধূলিসাৎ কৰিব পাৰিম বুলিও নাজানে ।

সত্যতাৰ

অন্য এক প্ৰস্তাব মানৱ সিহঁত । সিহঁতে

চিনি পায় মাথোঁ

খোৱা বোৱা, আৰু ব্যক্তিস্বাৰ্থৰ অভিমানত মহীয়ানেই মহান বুলি ;

আৰু, বিলাসী জীৱনৰ ছন্দ ।

জ্ঞানার্জনত গংগাটোপ হোৱা সিহঁত

সত্যতাৰ প্ৰস্তাব মানৱ ... ।□

(বচনাকাল ১১/৪/২০০০)

ঢাকনি

বহুগুণীয়া মাতেৰে সমাজৰ

কালপ্ৰিটবোৰ !

প্ৰশংসাৰ শব্দবোৰ বাচি উলিয়াব পৰা নাই

তোমালোকৰ প্ৰমূল্য মূল্যায়ণৰ বাবে ।

নিয়মবোৰ যি গঢ়ি যোৱা ;

স্বাৰ্থৰ গোন্ধ পালে শিথিল হৈ পৰে !

ভদ্ৰতাৰ মুখা পিন্ধি যে নিয়মৰ বিজ্ঞাপন দিয়া !

ইতিহাস হত্যা কৰি নতুন ইতিহাস ৰচা ! ইত্যাদি ... ইত্যাদি ... আৰু,

নামাংকিত হয় “সংস্কাৰ হ'ল” বুলি ।□

(বচনাকাল ৭/৫/২০০০)

ক'লা ফ্রেমটিৰে ফটোগ্রাফখন

সি ছবিখন আকোঁ আকোঁ বুলিও আঁকিব পৰা

নাই । হেঙুলীয়া বেলিৰ হেঙুলবোৰ ক'ত দিব

সি ভাবি শোৱা নাই আক

বসন্তৰ সেউজবোৰ । সেউজীয়াবোৰ

এতিয়াও ওলমি আছে !! বসন্তৰ বুকুত ?

.....

এতিয়া এখন নতুন ছবি আঁকিছে :

এফালে এফাবৰ ক'লা বং দিছে, মাজতে শিলাখণ্ড ;

আক ডাব ওপৰেদি থিয় হৈ থকা বন্দুকধাৰীজন -

কি জীৱন্তভাৱে জাস্তৰ হৈ উঠিছে !

এতিয়া তেজেই আনি দিছে টাইগাৰ হিলৰ

মিছাইলৰ ধমনীৰ ছন্দ ।

হিমপ্ৰবাহৰ শীতলতা এতিয়া আক নাই

আছে মাথোঁ খোঁৱা, জুই, ইত্যাদি ।

.....

কৈশোৰটিৰ সমুখত এতিয়া নিশ্চলভাৱে বন্ধা হ'ল

ফটোগ্রাফখন । অনাগত জীৱনৰ

এটি ক'লা সমীকৰণেৰে । □

আঁউসীৰ নিশা

'Go home, sweet daughter, I thee prayee,
Go hasten presentlie ;

Then straight his cruell bloodye hands
He on the lady laid'.

- From Lady Isabella's Tragedy.

মানুহৰ বস্তুবাদী কোলাহলবোৰৰ

উত্থান ঘটিছে ।

মানৱীয় প্ৰমূল্যবোৰ ক্ৰমে শীৰ্ষপ্ৰায় ।

নীলিমা ডাৱৰৰ সুৰঙাৰে

জোনালীৰ আৱৰণ ! জোনে সপোনৰ সোপোন বচিছে ?

ডাৱৰেৰে ! মাজনিশা

ঘন ডাৱৰৰ ছাঁবোৰে

ঠাইবোৰ দেখোন জয়াল কৰি পেলালে । এই -

উশাহবিহীন আকাশৰ স্পন্দন মোৰ

বুকুৰ সমানে সমানেই ঘনীভূত হৈ যায় । □

(বচনাকাল ৭/৮/১৯৯৯)

এয়া ধুমুহাৰ বিষয়ে কৈছোঁ

মানুহৰ হাঁহিয়ে আকাশ চুমিলেগৈ ;
 ডাৱৰৰ মাজে মাজে বিজুলীৰ
 চমকণিবোৰ দেখিছা ? কিদৰে ইকট বিকট
 দৃশ্যৰ আশ্ৰয়ালন ?
 ধুমুহাৰ গজ্জনৰ মাজে মাজে মই
 আইবোপাইক সান্তনা দিওঁ ।
 ক্ৰিকেটৰ বলটোবদৰে ছুইং হয় জীৱনৰ
 লেগ্ অন, মিড্ অন ইত্যাদি ... ।
 (বান্ধটো ইমানকৈ কঁপিছে, ইমান চমকনি বিজুলীৰ ! দেইযোৱা !
 ধুমুহাৰ সোঁসোঁৱানিয়ে কঁপাই তুলিছে কাপক,
 কলিজাক, বাহুব মাংসদ্বয়ক ... ।)
 চাওঁ, গীটাৰখন দিয়াচোন, নহ'লে পিয়ানো বা চেতাৰখন
 ধুমুহা আহিলেওটো তৰা
 আকউ' ওলাব পাবে ।□

মই বহি

মই বহি - উনৈশ শ নিৰালম্বৈ ।
 মানৱৰ ইতিহাস হত্যা কৰি নতুন ইতিহাস বচো -
 তেজেৰে । পিষ্টলৰ বক্তৃতিপাসু নলীত খুন্দা খাই জীৱন
 থমকি ব'ব খোজে ।
 বন্দুকৰ ট্ৰিগাৰৰ জুই আৰু মানুহৰ হাঁহাকাৰ । সিহঁত
 যে আউলী বাউলী হৈ
 নিঃস্ব হয় : মোৰ
 চকুত এয়া এট'মৰ স্ফুলিংগ -
 হিমচেঁচা হিমসনা নিশা বিৰিণাৰ পাত ছিৰি
 ক'লাছাঁয়াৰ সমদল ! মাজনিশা !!
 পোহৰবোৰ হত্যা কৰি পেলাই থোৱা হয় -
 বেললাইনৰ দাঁতিত অথবা জাবনিত ।
 পোৱাবিলাকৰ মাজত প্ৰতিদ্বন্দিতাৰ শিখা
 আৰু সন্দেহ, ঘৃণা, প্ৰতিশোধেৰে
 প্ৰগতিৰ বাটত শতিকাৰ অগ্নিশিখা জ্বলাওঁ :
 গাওঁবোৰত জাহ যায় মাথোঁ
 শৰবীৰ কান্দোনবোৰ,
 কেতিয়াবা
 প্ৰস্ফুট হৈ ;
 কেতিয়াবা
 নিস্তব্ধ হৈ ... ।
 আৰু সেয়া চাই মোৰ দুচকুত শকুনিৰ
 প্ৰতিশোধৰ অট্টহাস্য বিয়পিব ধৰে ।
 মাথোঁ অট্টহাস্য আৰু,
 অট্টহাস্য ..
 অগ্নিশিখাত লকলকায় ... ।□

ইমান আত্মপৰীক্ষা ?

তোল আজি মাও চে তুঙৰ,
বিপ্লৱী সেনানীৰ স্পন্দন আৰু গতি !
হেব' !
ব'দভেদি যোৱা কৃষক বন্ধু -
তোৰ সুস্থিৰিত মই যে বুকুৰ ভেজৰ গান শুনোঁ :
আৰু,
অপ্ৰাপ্যতাৰ পাপ্য দাবীবোৰ ।
আকৌ কোনোবা আত্মহানিত মাতালৰ জীৱনৰ গতি
আৰু ভগ্ন চিচাৰ টুকুৰা পৰি থকা
বন্ধুগন্ধী আলিটোৱে দুচকুৰ আগত
আঁকি দিয়ে জীৱনৰ অন্য এটি সমীকৰণ ।
সেয়ে,
জীপাল হৈ উঠক অস্বীকৃত হুমুনিয়াহৰ
প্ৰসূপ্ত চেতনাবোৰ ! তোল আজি
বিপ্লৱৰ বিপুল অগ্নিকুণ্ড । □

(বচনাকাল ৭/৬/২০০০)

শতিকা শেষৰ দিনলিপি

'All the meanness and agony without end
I sit and look out upon
See, hear, and am silent'

- Walt Whitman.

উনবিংশ শতিকা,
অবশেষৰ চৌবাশীৰ ৰূপান্তৰ
আৰু শতিকাসেষৰ অন্তিম দিনলিপি ।
এজৰা পাওণ্ডৰ মেলডি আৰু
জুইফুলা বিদ্ৰোহৰ বৰ্তমান ।
ইহঁতে দোলা দি যায় জীৱনৰ দীঘ আৰু বাণী ।
সুন্দৰৰ অভিজ্ঞতাই ইয়াত পোখা মেলে ?
চাইবেগৰ সুৰে স্থবিৰ কৰি পেলালে
সমীৰণছাটিকো, আৰু
এই উশাহনোপোৱা ধুমুহা নিশাত মোক বাৰে বাৰে
কিয় মাতিছা ?? □

(বচনাকাল ৭/১২/১৯৯৯)

মাজনিশাৰ গান

চাওঁ, -

ষ্টেনগানটো, এল.এম.জি.টো মোক দিয়া,

হে'ৰা -

দিয়া মোক সেই এট'মৰ টুকুৰা পাঁচোটা বা

অন্যান্য কিবাকিবিবোৰ, হাথিয়াৰবোৰ ।

ধংস কৰি দিওঁ, মানবৰ অত্যাচাৰীবোৰক । দেশত,

জুই জ্বলিছে

সিহঁতে আকউ পাতিছে বঙালীৰ বঙ...। হাড়ত বন গজিল, সিহঁতক

কিহে উক দিছে ? এই মাজনিশা

ফাকু খেলিবলৈ ? চাওঁ

হাথিয়াৰ দিয়া, মৃত্যুৰ আগতে ঘনীভূত কৰি যাওঁ

তৃতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ জয়ডংকা ।

উমি উমি জ্বলা বিদ্রোহিণী অনলৰ অঙঠা

দপ্‌দপাই জ্বলি উঠিলে ভাল লাগিব ।

চাওঁ -

দিয়া মোক মেছিনগানটো, ডেগাৰখন ইত্যাদি...।□

(ৰচনাকাল ৯/৬/২০০০)

সংগ্ৰাম লগে আজি

'Made weak by time and fate, but strong in will
To strive, to seek, to find, and not to yield.'
- Lord Alfred Tennyson.

এফালে উদ্ভিন্ন যৌৱনা পুঞ্জীভূত

সপ্তৰঙৰ অভ্যুদয়; আনফালে মেঘৰ

সন্মাস,

আৰু বজ্ৰৰ

বিস্ফোৰণ,

আকউ' পছিমৰ আকাশত মাৰ যাব খৰা হেঙুলবোৰৰ

অপূৰ্ব খেলা : (তালৈকে যাওঁ) এইদৰেই জীৱন :

এফালে সম্ভাষণ; আনফালে

প্রত্যাবৰ্তনৰ বাবে বিজুলীসোঁত ।

তাৰ মাজতো

আমি কাম কৰিব পাৰোঁ : জীৱন

হাৰ মনাৰ বাবে, নে যুলায়ছিছৰ প্রতাপী ভাষাৰ দৰে ? অদৃষ্টৰ

পৰিহাসত এইফালে মানুহৰ আত্মপ্ৰতিষ্ঠা

আৰু সফলতাৰ দৃঢ় আশাবাদী কণ্ঠ ।□

(একবিংশ শতিকাৰ অনুজ অগ্ৰজসকলৰ হাতত, মৰমেৰে তুলি দিলোঁ)

(ৰচনাকাল ১০/৬/২০০০)

মোক নিৰ্জৰ্নতা লাগে

'What, shall I not be let
Alone, that thou dost vex me yet?'
-Christiana Rossetti.

(এতিয়া জীৱনত উত্তাপ)

সূৰ্যৰ হিংসুক উত্তাপৰ পৰা
জোনটিও বাদ পৰি নাযায়। এই স্নিগ্ধ নিশাত
নীৰৱতা ভঙা কোন সেইবোৰ ?
ধৰি আনা
জোলোকা জোলোকে পানী খুৱাওঁ
বন্দুকৰ কুন্দাৰে গদিয়াওঁ,
বচীৰে বান্ধি পানীত ডুবাই থেকেচি পেলাওঁ -
আনা তাক ধৰি
মোক নিৰ্জৰ্নতা লাগে। □

(ৰচনাকাল ১১/৬/২০০০)

আৰু এজাক ধুমুহা লাগে

বুঢ়া বয়সত এই গছেও লিখে বোলে
নোপোৱাৰ বেদনা আৰু জীৱনৰ মোহ -
শুকান গছ যদিও সেয়া নীৰৱ সত্তা নহয়, সখি,
জোনালীৰ পৰশত সি আকাশ চুমিব খোজে
লিখিব বিচাৰে অন্য এক 'ডিভাইন কমেডি'।
স্বাক্ষৰিত হয় মানুহৰ দুৰাকান্ধা আৰু
প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাৰ বিজুলীবেখা।
তৰাবোৰে,
মাথোঁ চাই বয়- নীৰৱ গ্ৰহী হৈ, তিববিবাই...
নিশাটো শীতলতাৰ, প্ৰাণসঞ্চাৰিণী বাবে।
বেলিৰ উত্তাপত মুৰ্খ হৈও উকা গছজোপাই এতিয়া
এন্ধাৰৰ মাদকতা বিচাৰিছে। □

(ৰচনাকাল ২২/৬/১৯৯৯)

এন্ধাৰত ফুলৰ গোন্ধ

ফুলবোৰ সিহঁতে সুকজৰ প্ৰথম
পুৱাৰে পৰা সংগ্ৰহ কৰে
শেষনিশালৈকে ... তাত,
এন্ধাৰে কোৰাহু গায়,
কিবা নৱতম সৃষ্টিৰ বাবে কিজানি,
তেজ কঁপি উঠে ।
অৱশেষ সুগন্ধি যেতিয়া
বিচাৰি যাওঁ
এন্ধাৰতে ফুলৰ গোন্ধ পাই :
পৰি থকা এন্ধাৰবোৰ তেতিয়া ত্ৰস্তমান হৈ যায়
সিহঁতৰ হতাহতি, গুলিয়াগুলী, মৰামৰিত ।
কামৰ জুৰিটি বৈ যায়, খিলিয়ে বিঙিয়ায়,
কুমতীয়ে চিঞৰে, ধৰিত্ৰীয়ে নীৰৱে কান্দে,
গছ, বিৰিখ, নৈ, চকুলোৰে আবৃত হৈ পৰে ... ।□

এপ্ৰিল '১৩

পোত খাই যোৱা ধনিবোৰে আজিও বাগিনী তোলে ।
জালিৱানাহালাবাগ !
তেজ্জেৰে লুতুৰি পুতুৰি হৈ গ'ল :
শত নীৰিহৰ বুকুৰ বিননি তাত মাৰ গ'ল ।
সাম্ৰাজ্যবাদীৰ অনলকুণ্ডত ভস্মীভূত হৈ গৈছিল
অন্য এক কাৰবালা -
উনৈশ শ উনৈশৰ ভেৰ এপ্ৰিল । তাৰ এটি
প্ৰতিধ্বনি যেন আজিও কাণত বাজি বয় :
আইৰ বুকুত তেজৰ ঢেঁকা আৰু কিমান সানিবি ?
হে' ইংৰাজ !
চকুলোৰে সোঁৱৰণ আজি ।□

ফুলনিখন হেনো ঈশ্বৰে শ্ৰজিছিল

সখা ! নহয়জানো এয়া,
 ধৃষ্টতাৰ কালবসুধা ?
 প্ৰেমবৈতৰণীৰ শুষ্ক অনলকুণ্ড ?
 নিকুঞ্জবনৰ প্ৰতিটি পল্লৱ
 এটি আঘাততে সৰি সৰি যায়
 কিমান ফুলিব আক ?
 দুখাৰি চকুলোৰে সাৰজাবৰেবে চপাই দিব খোজোঁ
 মানুহৰ দৃষ্টিত দুনাই জঁয় পৰি যায় । সখা !
 আইতাৰ মুখত ফুলনিখন ঈশ্বৰে শ্ৰজিছিল
 বুলি শুনিছিলোঁ ।
 তেওঁ কয় বাক
 তাত আহি দানৱৰ
 বক্তৃতাত অন্তৰ নিদাকণ বিক্ষংসনা ?
 (সৃষ্টিকৰ্তা এতিয়া ক'ত) □

অৰণ্যত মৃত্যুৰ বেদনা

অৰণ্যত মৃত্যুৰ বেদনা জীপাল হৈ উঠিছে ;
 সেই জীৱন্ত চিতাগ্নি চাবলৈ' মোক নামাতিবা
 যিখনি মুখত সি চুমা সানিছিল
 সিখনি মুখতেই আজি সি মুখাগ্নি কৰিব লাগিব !
 জীৱনৰ কি নিৰ্মম সত্য ! নহয়নে ?
 সেই জীৱনটোও এদিন
 ফুল হৈ জকেমকাই আছিল
 এতিয়া জীৱনচাকি নুমাই গ'ল ।
 ফুলেও এদিন কলি মেলে,
 কলি মেলি ফুলি, ফুলা ফুল এদিন
 সৰি যায় ! (ফুলৰ পুলি কই),
 এটি শল্যকীয়া আনন্দৰ বাবে বেদনাৰ
 চকুপানীৰাশি কিয় আনিলা ?
 প্ৰাণ আছে বাবেইতো এই চলন ফুৰণ
 তেজমণ্ডল আছে বাবেইটো এই মৰম অনুৰাগ,
 হৃদয় আছে বাবেইতো এই ভালপোৱা
 তাৰ মাজত আক' অহংকাৰ, লালসটো কিহৰ ?
 আহাঁ ! জগত আৰু জীৱনৰ একমাত্ৰ সত্য -
 প্ৰেম !
 হৃদয়ৰ মৌখালি মোকলাই দিয়া ।□

(ৰচনাকাল ৫/৮/২০০০)

চকুপানী যেতিয়া বৃষ্টি হয়

কোনে কয় ?

সেয়া চকুপানী বুলি ? আইৰ চকুপানী বৃষ্টি হ'ল ।

লুপ্তনকাৰীহঁতৰ !

আনন্দৰ খন্তেকীয়া মিছিলত সংযমবিহীন উদ্ধাতা !!

আইৰ চকু চকুৰ পানীৰ পূৰ্ণ :

তহঁতি আইৰ বুকুৰ তেজ

পিবলৈ' আহিলি ? নে বৃষ্টিত

ব'দাবলৈ' আহিলি ? □

শেৱালীৰ গোন্ধত তেজ চৰিছিল তেতিয়া ..

(আইতাৰ স্মৃতিত, যাৰ সৈতে পাৰ হৈছিল মোৰ শৈশৱ)

শেৱালীভৰা মনপদূলিত তেতিয়া বজ্জল ওপচি বৈছিল ।

যীশু ! কি চমৎকাৰ তুমি !

আমি উৰাদিহবিহীন, মূৰ্খ, পংগু !

পোহৰ তেতিয়া ধাৰাশায়ী হৈছিল,

সিহঁতৰ বৰ্বৰ অত্যাচাৰত । তেজৰ

বীভৎস ফল্গুৰ মাজতো তেতিয়া কিম্ব

সিহঁতৰ জীৱন কৰুণাৰে উপচাই দিছিল : তুমি

ইমান শেৱালী ক'ত পাইছিলি ?

তেজৰ প্লাৱনত প্ৰেম, সহানুভূতিৰ সলিল সমাধি হ'ল ।

আকৌ উশাহ কেতিয়া ঘূৰি আহিব যীশু ? □

এই নদী নিববধি

মার্গাৰেটে আজিও কান্দে
ক্লার্ক চনডাৰ্ছৰ সমাধিৰ কাষত !
ডায়েনাই কিয় বাক এণ্ডায়মিয়নক শোৱাই থৈছিল,
পৰ্বতৰ শীতল তুংগত ?
মানুহৰ পদূলিত হিয়াচিহ্ন ফুলিলে, ডেক'ডিল ফুলিলে,
ডেণ্ডেলিয়ন, ডেইজি, অথবা বজ্জীগন্ধা,
সাৰি তুলিছিত্তি মাহীআয়ে উডালি পেলালে ।
যুগে যুগে মানুহৰ অত্যাচাৰ -
কিমান ফুলিবি আৰু ফুল হৈ,
মোৰ মৰমৰ তেজী আই, তেজা বাই !
তেজীমলাৰ আত্মাই আজিও উচুগিছে
বহু বহু তেজাৰ তেজেধোৱা অধ্যায় আজিও
অথবা বহু বহু লেডী ইছাবেলাৰ ।
জানা !
চকুলোৰ এই নদী নিববধি ... ।□

(বচনাকাল ৫/৫/২০০০)

বন্ধু তুমি ক'ত

সময়ে দিয়া নিয়ৰৰ অভিসাৰ আজি
ছেদেলিভেদেলি হৈ পৰিল -
ব'দৰ পোহৰত বঙৰ হেঙুল পৰি
মুকুতাৰাশি মোৰ ডিঙিত এদিন মাল্য হৈ পৰিছিল ।
এতিয়া,
সেইবোৰ ডোজবাজীৰদৰে ক'ববাত বিলীন হৈ পৰিল ।
বতাহে উৰুৱাই নি সুৰাস
আন কাৰোবাকহে দিলেগৈ !
হৃদয়ে কিবা বিচৰাৰ কিছুমান
নিঃসাৰ আছত মূহুৰ্ত্তই
আশাভেদী পাৰ হৈ যায় মাথোঁ ।
বন্ধু !
চাই যাবা আহাঁচোন এবাৰ ।□

(বচনাকাল ৫/১০/১৯৯৮)

কুঁৱলী

ঘন খোজৰ নিৰ্মম আঘাতে
মোৰ আগচোতালৰ দুবৰিবোৰ
জুৰুলা কৰি পেলাইছে । পৰাহেঁতেন,
সাগৰফেনাৰদৰে সিহঁতেও থিয় নিদিয়াকৈ নাথাকিলেহেঁতেন ।
এতিয়া,
মই ওলোৱা সোমোৱা কৰোঁতে
চিনাকি বাঁহজোপা উচপ খাই উঠে,
দেবদাকজোপাই কুমলীয়া বৃন্তবোৰ
কোঁচাই আনিব খোজে,
পোহনীয়া প্ৰাণীকেইটাই -
ব' লাগি চাই বয়,
তগৰৰ শুকুলা ফুলবোৰ ঢাকি ধৰি
সগৰে আগবাঢ়ি আহিব ধৰা
সেই চেনীচম্পাৰ বজোচিত অহংকাৰখিনি লৈ ।
অথবা,
শীতৰ সেমকা গোন্ধত স্নাত
জোনাকী নিশাৰ
সৌ নাঙঠ শিৰিষ জোপালৈ ইত্যাদি ।□

(বচনাকাল ২৮/৯/২০০০)

এবাৰ সেই বাটেদি গ'লে

সেই বাটেদি গ'লে,
তাইলৈ এবাৰ চাবা, চাহগছৰ
মাজে মাজে হাতত
কোৰখন লৈ
মাটিৰ স'তে তাই সখা পাতে ?
কোন চিত্ৰলেখাই আহি বাক
আঁকি দিয়েহি তাইৰ দুচকুৰ সম্মুখত
অনিৰুদ্ধ কোঁৱৰৰ ছবি ? এবুকু মৰম ভৰা হৃদয়ত
হাঁহিব খৌকি বাথৌ আৰু দুচকু
মৰমে টলমল । এযুৰি বঙা ওঁঠে
আগবঢ়ায় এপিয়লা হাঁহি ।
তাই ঘামবোৰৰ কথা বাক পাহৰিলেনেকি ?
বুকুত লোৱা বঙা আঁচলখনি
তাই বননিতৈ মেলি থৈ
মাটিৰ সৈতে সখি পাতিছে,
অন্তহীন কথা পাতিছে ।
সেয়ে কৈছোঁ,
সেই বাটেদি গ'লে তাইলৈ এবাৰ চাবা
তাইৰ হুমুনিয়াহ,
আৰু হাঁহিয়ে বিয়পাই দিয়া সেই
মুকুতামনিবোৰ ।□

(বচনাকাল ১৭/১০/২০০০)

এপাহি নীলিমা ফল

এই অট্টালিকাবোৰে মোক
প্রচণ্ড বিক্ৰম কৰে
আৰু কোনোবা লাইনবস্তিৰ
কেঁচা পঁজাটিয়ে
মোক বাৰে বাৰে হাতবাউলী মাতে ।
(ফটিকাৰ বং আৰু এপিয়লা মৰমে টলমলাই হাঁহে ।)
কেতিয়াবা কুমাৰী অথবা
কেতিয়াবা,
আয়তীৰ উকলিৰে
সন্ধ্যাদেৱীৰ নীলা আঁচল দোলায়িত হয়,
জোনাকে ফুল বহা দেখিছা তাত ?
এখনি মৰমৰ আঁচলত ? □

এটি কথাৰে

তোমাৰ প্ৰতি পদক্ষেপেই
এতিয়া কবিতা হয়, গীতৰ কলি হৈ
হৃদয়ত বাগিনী তোলে আৰু
মৰমে হিয়া টোৱাই যায় ... ।
অনুভৱ জানো হয় কেতিয়াবা ?
পদূলিৰ ফুলবোৰ সাৰ পাই উঠে,
তোমাক আদৰিবলৈ' আৰু,
কিবা এটা কথা ক'ম ক'ম বুলি ভাবিও যেন
ক'ব নোৱাৰা হৈ যাওঁ -
মুখৰ ভিতৰত বন্দী হৈ পৰে ।
অনুভৱ কৰিছা তুমি ?
বহুদিন হ'ল ভবা,
লগ নোপোৱাৰ মূহুৰ্ত্তবোৰে ছটফটাই উঠে ।
ভাবি ভাবিও যেন ক'বলৈ' সাহস
আনিব পৰা নাই -
এইকেইদিনমান ধৰি সময়বোৰ
এনেদৰেই পাৰ হৈ গৈছে ।
মাথোঁ যাওঁ আৰু আহোঁ
- ইপিনে সিপিনে !
আৰু খৰিকাজাঁইজোপা, শেৱালীজোপা কঁপি উঠে । □

উপত্যকাৰ মাজে মাজে

'Goodnight ! goodnight, beloved !
I come to watch over thee ;
To be near thee - to be near thee
- Alone is peace for me'.

- W. H. Longfellow.

সপোনত আলাসতে সাৰ পালোঁ
কাষত দেখিছোঁ তোমাক ; ক'বপৰা ? এই
ধৱল সাজেৰে ? (অ !, ময়েতো তোমাক আহিবলৈ কৈছিলো) :
জীৱনৰ অনেক ভয়সা তেতিয়া আঁতৰি গৈছিল ।
পায়েলৰদৰে জিনিক্ জিনিক্ কৰে
জোনাকবোৰ
ধৰিত্ৰীৰ বুকুত ওপচি পৰিছিল : আৰু তোমাৰ মৰম
মোৰ হৃদয়ৰ ফল্গুত ।
(নীলপৰ্বতবাসিনীক পাবৰ বাবে তেতিয়া
নৰকাসুৰৰ তেজত জুই জ্বলিছিল)

.....
(তোমাৰ) বিয়াৰ পিছত নহাকৈ নাথকিবা
এই উপত্যকাটোলৈ ; মই
ইয়াতে থাকিম
তোমাৰ অপেক্ষাত ;
বৰ্তমান অতীত হ'ব ; অতীত ইতিহাস হ'ব,
সোঁৱৰণ হ'ব তোমাৰ ।□

আজি আমি কোন ?

ৰাষ্ট্ৰৰ ইতিহাস এটা কৃত্ৰিম যন্ত্ৰ
তোমালোকে তাক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰিবা
- ৰাজনৈতিক পাৰিষদবোৰ !
কিন্তু সমাজৰো যে ইতিহাসো আছে
তাতেই যে প্ৰকৃত মূল্যাংকন হৈ যায় -
ওঁহো, সেই ইতিহাসো আজি ক্ষয়িষ্ণু
বজ্জুতাৰ ফুলজাবিৰে
তুমি আভৰণ শিকিব জানা ?
সেয়েইটো দেশ জাতি আজি বসাতলে গৈছে
তেনেহ'লে আমিৰো কোন ?
- এই শতিকাৰ তৰুণ প্ৰজন্ম ?
- কিহৰ বাবে আমাৰ অস্তিত্ব ?
এটা পিষ্টলৰ বাবে ?□

মানুহ

আকাশৰ গ্ৰহ, তৰা, নক্ষত্ৰ, জ্যোতিষ্ক - এইবিলাকে
আজি তহঁতক ইমানকৈ হাঁহিছে দেখা নাই ?
কোন গ্ৰহৰ প্ৰাণী ? তহঁত হয়তো
কোনোবা খাবলৈ 'পিন্ধিবলৈ' নোপোৱা গ্ৰহৰ প্ৰাণী !
সেয়েহে ইমান তেজৰ তুষাৰ নৈ ;
কটাকটি, মৰামৰি । আইৰ বুকুত
তেজে কড়াল বান্ধিলে ! আকৌ
প্ৰেমৰ আখৰা কিয় ?
গ্ৰহ তৰা সিহঁতৰ নিজা নিয়মতে আৱৰ্তমান
আজিও । আৰু তহঁত ?
জীৱশ্ৰেষ্ঠ হৈ আজি ৰীতি নাই, নীতি নাই, আচাৰ নাই
তেনেহ'লে আছে কি ?
ধন, টকা, পইচা ?
তহঁতি জান কি ? মানুহ মৰাৰ আদৰ কায়দা ?
সেয়েই মানুহনে ?
চা, তহঁতক চাই আকাশৰ তৰাবোৰে কেনেকৈ হাঁহিছে,
হাঁহি হাঁহি কেনেকৈ নাচিছে ?
আৰু যিদিনা অৰণ্যৰ অতিথি হ'বগৈ
সিদিনা লগৰবোৰে কান্দিব, মাথো কান্দিব আৰু কান্দিব । □

(বচনাকাল ৪/৮/২০০০)

এজাক বীভৎস বতাহ

বৰদৈচিলা আজিও বয় ? প্ৰচণ্ড উগ্ৰতাৰে তাই
গছবোৰ চাহি মুহি আনিছে !
থেকেছি পেলাইছে ! চোৱাহি আঁহা ... ।
বৰিনছন ক্ৰছোৰ কথা আৰু মোক নক'বা
অথবা কোনোবা আলেকজেণ্ডাৰ চেলকিৰ্কৰ,
অথবা কোনোবা টেণ্টেলাচৰ জীৱনৰ পাৰ ভাঙি
ওপচি যোৱা বেদনাৰ টোবোৰৰ কথা ।
উৱাদিহবিহীন মূহুৰ্ত্তবোৰে মোৰ তেজেশিৰে চমকণি তোলে
(আৰু একাৰতে খেপিয়াওঁ চাকিগছি)
একাৰবোৰ কিদৰে ওলমি আছে !
মোৰ চাকিটিত, মোৰ টেবিলত, আৰু মূখচৰ ঢাপলিকাখনিত !
সিহঁতে এতিয়া ডেউকা কোবাই নামি আহিব !
বিয়পি পৰিছে সিহঁতৰ বিকট কুকলি, আৰু
বতাহৰ তৰপে তৰপে ড্ৰেগনৰ জুইসনা নিশ্বাস !
এই বীভৎস বতাহজাক---
তোমাৰ বুকুৰ মাজত ঘনীভূত হোৱা নাই ?
প্ৰিয়া তুমি নাহাহিবা
তোমাৰ হাঁহিত ডাইনী নামে !
আৰু --
কোনোবা যথযথিনীৰ ঘনীভূত ছাঁ !
আৰু জানা ? এই
বীভৎস বতাহজাকে মোৰ জীৱননদীক কঁপাই তোলে
আজিও ।
জনজীৱনক কুণ্ডলিত কৰি এই বতাহজাকৰ
সমদল চলে ... । আৰু তৰপে তৰপে
ড্ৰেগনৰ তপত নিশ্বাস । □

(বচনাকাল ৬/৮/২০০০)

দুবৰি আৰু মোৰ চকুলো

মই কোন তুমি কিয় সুখিছা ?
মোক ইয়াত এনেদৰে থৰ দি
আকাশলৈ' -
সেই কাঁচিজোনটিৰ পিনে চাই থকা দেখি ?
মই কান্দিছোঁ বুলি ভাবিছানেকি ?
কান্দি কান্দি যেতিয়া হিয়াৰ
আমঠু ক'লা পৰি যায়, সেই
ক'লা আমঠুৰ কাঁচিচীয়া গুণে আৰু
তোমাৰ কৃত্ৰিম ছং চাবলৈ'
বৈ থকা নাই জানা ?
কতবাৰ কান্দিছোঁ, তোমাৰ মৰম বিচাৰি
ওভতি আহিলোঁ, ক্লান্ত মোৰ দেহ আৰু মন, দুবৰিয়ে
চকুপানী টুকা দেখিছিলো, আজি
ৰাতিপুৱাৰ কাতিৰ চোতালত ?
ময়ে কান্দিছেলোঁ । মোৰ বেথা যে
মানুহে নুবুজে । তুমি কেনেকৈ বুজিবা প্ৰিয় ?
সেয়ে নীৰলে অকলে প্ৰকৃতিৰ আগতে কওঁ,
মোৰ শুকুলা তগৰজুপিকে, সেউজীয়া দুবৰিৰ দলিছাতে শুই,
তায়ে এটুপি চকুপানী টুকে ।□

(ৰচনাকাল ৩০/১০/২০০০)

চকুলোৱে ধুলে মন

মই কোন তুমি কিয় সুখিছা ?
মোক কিয় বিচাৰিছা তুমি ?
সমাজে পৰিত্যক্ত ঘোষণা কৰিছে, মোৰ যে,
দিবলগা একো নাই,
নাই, দিবলগা পাবলগা একোৱে নাই ।
সিহঁতৰ নাই কি ?
আনো বুলিলেই জোনাক পাব পাৰে,
বস্তুবাদী চেতনাৰে সিহঁত পূৰ ।
জোনেও সিহঁতকহে পোহৰ দিয়ে, আৰু,
উভৈনদীকৈ সিহঁতে পোহৰ পায় ।
আমাৰ পিনে আৰু' চাওঁতা কোনোৱে নাই, তুমি ভাবিছানেকি ?
ডিঙি ভাঙি চিঞৰিলেও সেই বস্তুবাদী
জোনে আৰু উভতি নাচায় ।
সেয়ে কৈছোঁ, যোৱা তালৈকে',
পোহৰ পাবা । আমিহঁতো একাৰৰ মৌন সহচৰ,
কোনে শুনিব আমাৰ কান্দোন । নহ'লেনো
কাৰ্বালা এনেয়ে হৈছিলনে ? আৰু
যুগে যুগে কাৰ্বালাৰ আকুল বিননি ভাঁহে মাথোঁ ।□

(ৰচনাকাল ৩০/১০/২০০০)

তেনে মৃতক নহ'লো কিয় ?

ধীৰৱ দিগন্ত ! শুনিছানে বাক সেই
বুকুভঙা বিননি ?
কাৰ্গিল সীমান্ত তেজ্জেৰে লুতুৰি পুতুৰি হ'ল ।
শত শত জোৱানৰ বুকুৰ বিননি তাত জাহ যায় মাথোঁ ।
কামেং সীমান্তৰ বুকুভঙা বিননি
তোৰ বুকুত আজিও ভাঁহেনে ? ধীৰৱ দিগন্ত ?
ধোৱাই ৰাখ তোৰ সোণসেৰীয়া বোলেৰে
শত শত জোৱানৰ ছৰিবোৰ ।
আনফালে এই খাবলে' নোপোৱা সম্পদভিখাৰীবোৰৰ মাজতো
অন্য এখন কাৰ্গিল : চকুত চৰিছে
ঈৰ্ষা আৰু ষড়যন্ত্ৰৰ লেলিহান শিখাবোৰ !
ব্যক্তিগত ঈৰ্ষাবে আমি আজি নৈতিক অধঃ পতন চপালোঁ ।
মানুহৰ পথাৰত মানুহৰ বিলাই দেখি
আমি আজি নীৰৱ সত্ৰা মাথোঁ ।
ইমান নিকৃষ্টতম গণ্ডীৰ ভিতৰত
আমি আজি জীৱনৰ মূল্যাংকন কৰিব খুজিছো !
সমাজ বান্ধি সামাজিক লক্ষ্য হেৰাল ।
যুগে যুগে কাৰবালাৰ
আকুল বিননি ভাঁহে মাথোঁ ।
দেশ আৰু দহৰ বাবেতো আমাৰ কৰিব লগা একোৱে নাই !
আমি বাক তেনে মৃতক নহ'লো কিয় ?
যুগে যুগে জনাবলে' --
আমি হিমালয়ৰ সন্তান বুলি ! □

(কাৰ্গিল শহীদৰ স্মৃতিত লিখিত)

(ৰচনাকাল ৭/৭/২০০০)

প্রশান্ত চাৰিঙীয়া - ৰ পৰবৰ্ত্তি গ্রন্থ :

ব্রাহ্মসিঙীৰ পৰা আনন্দবাবুদেৱ

আৰু

ব্রহ্মসিঙীৰ বিহঙ্গমাংশ